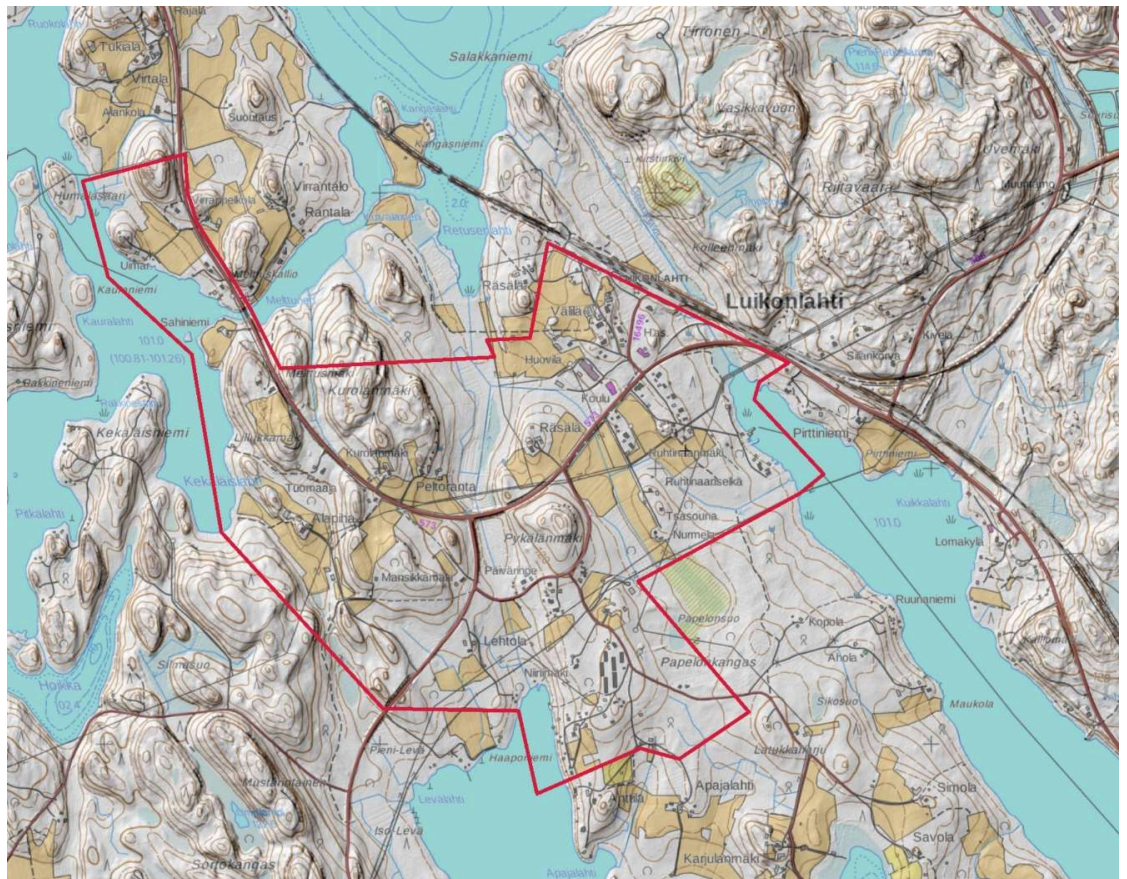

KAAVIN KUNTA

LUIKONLAHDEN KYLÄYLEISKAAVA 2040

KAAVASELOSTUS 7.5.2019 valtuusto hyväksynyt 11.6.2019 § 19

Maanmittauslaitos

Johdanto

Luikonlahden kyläyleiskaavan suunnittelutarve on todettu kaavin kunnan kaavoituskatsauksessa 2017. Luikonlahden kyläalueen maankäyttömahdollisuuksien selvittämiseksi ja hyödyntämiseksi on tarpeen laatia alueelle ns. kyläyleiskaava.

Yleiskaava laaditaan MRL 44 § (yleiskaavan käyttö rakennusluvan perusteena) ja 73 § (rantarakentaminen kyläalueella) mukaisilla perusteilla. Kaavaratkaisut yksilöityvät suunnitteluprosessin aikana.

Yleiskaavalla tarkastellaan erityisesti mahdollisuudet kylärakennetta tukevaan asumiseen. Suunnittelussa otetaan tarvittavissa määrin huomioon mm. Kylälahti Boliden Oy:n Luikonlahden rikastamon merkitys kylän maankäytölle; työpaikat, asutus ym.

Pohjois-Savon maakuntakaavassa on yhtenä suunnittelutavoitteena maaseuturakentamisen ohjaaminen pääosin yleiskaavoituksella, elinkeinotoiminnan vahvistaminen, kulttuuriympäristön arvojen säilyttäminen ja kehittäminen, sekä omaehtoisen kehittämistoiminnan tukeminen.

Luikonlahden keskeisenä mahdollisuutena / vetovoimana nähdään mm. maaseutumainen väljä miljöö ja rakentaminen vesistöjen äärelle. Liikenteellinen sijainti mm. useaan suuntaan avautuvien vesireittien ja hyvien tieyhteyksien äärellä, kuin myös toisaalla kaivos-toimintaan liittyvän rikastamon läheisyydessä, tarjoavat maankäytön kehittämiselle mahdollisuuksia.

Luikonlahden kyläsuunnittelun tavoitteet ja ratkaisut eivät ensisijaisesti ole määrällisissä tarpeissa vaan ennen kaikkea laadukkaan ja kysyntää vastaavan maankäytön mahdollistamisessa.

Yleiskaavaprosessin ja osallistavan suunnittelumenettelyn keskeinen tavoite on inspiroida paikallisia ja ulkopuolisia osallisia ja toimijoita suunniteltavan ympäristön ja siihen liittyvien toimintojen kehittämiseen, sekä mahdollistaa osallisten ja suunnittelijoiden välinen vuorovaikutteisuus.

Vuoden 2017 aikana on laadittu luonto- ja linnustoselvitys (Ympäristökonsultointi Welling Ky) ja rakennuskulttuuri-inventointi (Arkkitehtuuritoimisto J-P Husso). Muinaisjäännösinventointi laadittiin alkusyksyllä 2018 (Mikroliitti Oy).

Yleiskaavatyöhön on osallistunut Kaavin kunnan puolelta erityisesti kunnanjohtaja Ari Sopenen ja kunnaninsinööri Markus Hartikainen. Kaavanlaatijana on toiminut kaavoitusinsinööri Jorma Harju, Maankäytönsuunnittelu Kaavaharju.

7.5.2019

Kaavanlaatija

Projektipäällikkö Jorma Harju

Puh. 044 596 3111

E-mail: jorma.harju@kaavaharju.fi

www.kaavaharju.fi

Sisällys

1	PERUS- JA TUNNISTETIEDOT	1
1.1	Kaavan nimi ja tavoite	1
1.2	Alueen sijainti	1
1.3	Yleiskaava-alueen rajausta.....	2
2	SUUNNITTELUTILANNE.....	2
2.1	Maakuntakaava	2
2.2	Yleiskaava.....	5
2.3	Asemakaava	6
2.4	Pohjakartta	7
2.5	Rakennusjärjestys	7
3	MAANKÄYTÖN NYKYRAKENNE	7
3.1	Kokonaisrakenne.....	7
3.2	Väestö	8
3.3	Elinkeinot ja palvelut	8
3.4	Asuinalueet	9
3.5	Virkistysalueet	9
3.6	Liikenneverkosto.....	9
3.6.1	Liikenneturvallisuuksuunnitelma	13
3.7	Yhdyskuntatekninen huolto	15
3.8	Ympäristöhäiriöt	16
3.8.1	Pilaantuneet maa-alueet	16
3.8.2	Luikonlahden raakapuuterminaali.....	16
3.8.3	Boliden Kylälahti Oy:n Luikonlahden rikastamo	18
4	SELVITYKSET, SUUNNITELMAT	21
4.1	Rakennuskulttuuri ja kulttuuriympäristö.....	21
4.1.1	Maisemallisesti merkittävät tai tyypilliset alueet	22
4.1.2	Rakennettu kulttuuriympäristö.....	23
4.2	Arkeologinen kulttuuriperintö.....	28
4.3	Luontoselvitys.....	32
4.3.1	Yleistä	32
4.3.2	Maa- ja kallioperä	33
4.3.3	Vesistöt ja pohjavesialueet.....	33
4.3.4	Suojelualueet ja uhanalaiset lajit.....	33
4.3.5	Maastotyön tulokset	33
4.3.6	Eläimistö	35
4.3.7	Maisema.....	36
4.3.8	Yhteenvedo	37
5	SUUNNITTELUTAVOITTEET	38
5.1	Yleistä	38
5.2	Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet	38
5.3	Maakuntaohjelman ja maakuntakaavan tavoitteita	40
5.4	Kunnan ja paikallistason tavoitteet	40

6	YLEISKAAVA JA SEN PERUSTELUT	41
6.1	Yleisperustelut	41
6.2	Kokonaisrakenne.....	42
6.2.1	Rakentamisen määrät	42
6.3	Asuinalueet	43
6.4	Palvelu-, yritys- ja teollisuusalueet	43
6.5	Virkistys- ja ulkoilualueet.....	44
6.6	Liikenneverkosto.....	44
6.7	Kulttuuriarvot.....	44
6.8	Luontoarvot.....	45
6.9	Maa- ja metsätalousalueet.....	45
6.10	Yleiskaavan yleiset määräykset	46
6.11	Muutokset rantaosayleiskaavoihin	47
7	YLEISKAAVAN VAIKUTUKSET	47
7.1	Yleistä	47
7.2	Vaikutukset suhteessa ylikunnallisiin alueidenkäyttötavoitteisiin	47
7.3	Maankäytölliset vaikutukset	47
7.3.1	Kokonaisrakenne.....	47
7.3.2	Rakentaminen	48
7.3.3	Työpaikka-alueet / palvelut.....	48
7.3.4	Yhdyskuntatekniset verkostot / liikenneyhteydet.....	48
7.3.5	Virkistysalueet ja viheryhteydet.....	48
7.3.6	Maa- ja metsätalous / luonto	48
7.3.7	Kulttuuriympäristö	49
7.4	Vaikutukset sosiaalisiin oloihin	49
7.5	Yleiskaavan oikeusvaikutukset	49
8	SUUNNITTELUMENETTELY	50
8.1	Osalliset	50
8.2	Osallistumisen ja vuorovaikutuksen järjestäminen	50
8.3	Suunnitteluvaiheet.....	51

Liitteet

- Yleiskaavakartta 1:10 000

Erillisaineistot

- Rakentamisen tilarekisteri
- Vastineet luonnos ja ehdotusvaiheen palautteisiin

1 Perus- ja tunnistetiedot

1.1 Kaavan nimi ja tavoite

Kaavin Luikonlahden kyläyleiskaavan laatiminen.

Yleiskaava laaditaan MRL 44 § (yleiskaavan käyttö rakennusluvan perusteena) ja 73 § (rantarakentaminen kyläalueella) mukaisilla perusteilla.

Luikonlahden kyläalueen maankäyttömahdollisuuksien selvittämiseksi ja hyödyntämiseksi on tarpeen laatia alueelle ns. kyläyleiskaava. Kyläyleiskaava laaditaan suoraan rakennuslupiin oikeuttavana.

Yleiskaavalla tarkastellaan erityisesti mahdollisuudet kylärakennetta tukevaan asumiseen, loma-asutukseen ja matkailuun. Suunnittelussa otetaan tarvittavissa määrin huomioon mm. Kylälahti Boliden Oy:n Luikonlahden rikastamon merkitys kylän maankäytölle; työpaikat, asutus ym.

Nyt laadittava kyläyleiskaava tulee korvaamaan Kaavinjärvi-Rikkavesi rantaosayleiskaavan siltä osin kuin kaavat menevät päällekkäin.

Kyläyleiskaavan suunnittelutarve on todettu kunnan kaavoituskatsauksessa 2017.

1.2 Alueen sijainti

Luikonlahden kylä sijaitsee Pohjois-Savon maakunnassa, Kaavin kunnassa, Rikkaveden pohjoisrannalla Kaavin kirkonkylältä noin 12 km kaakkoon.

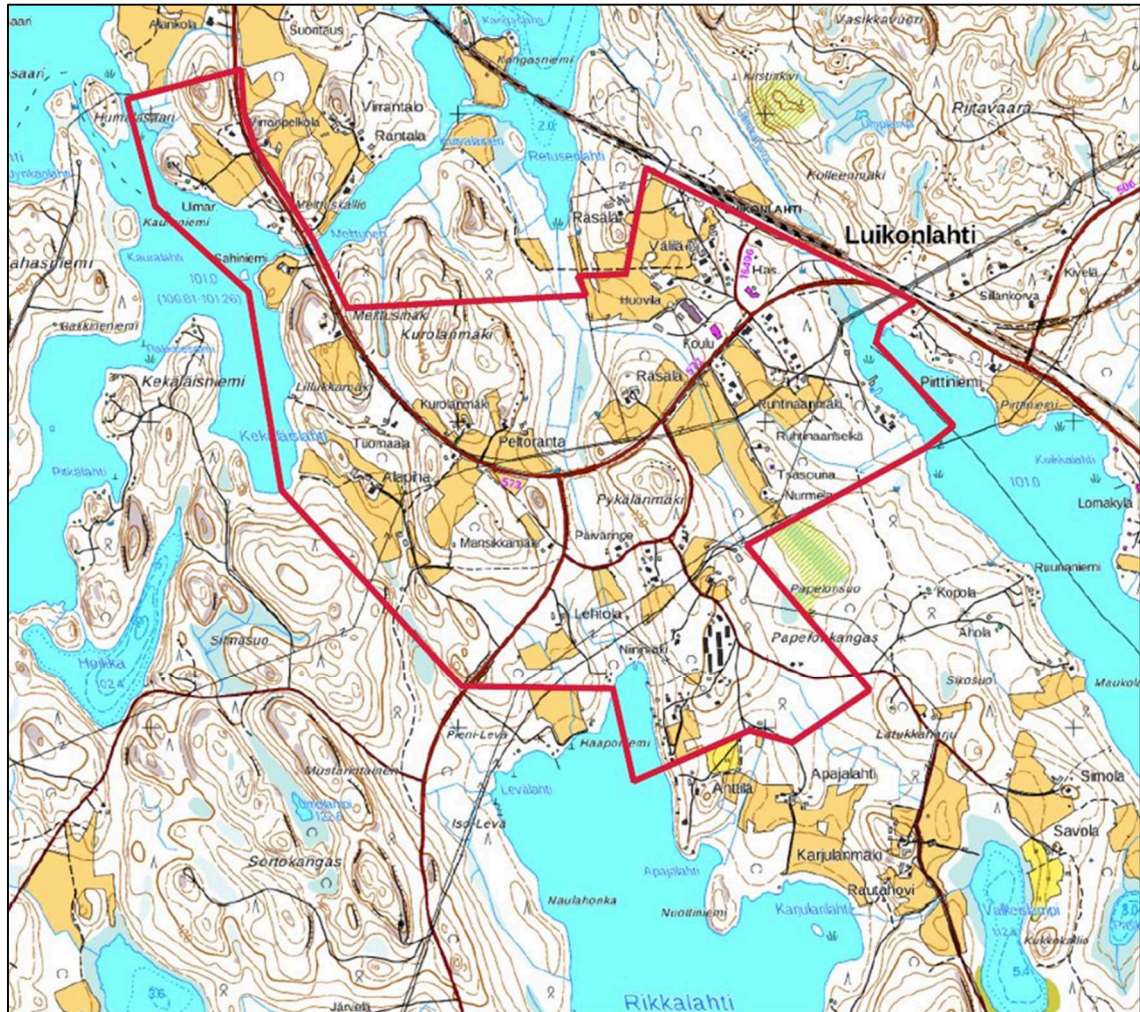

KUVA 1: Yleiskaava-alueen sijainti

1.3 Yleiskaava-alueen raja

Yleiskaavaan sisältyy Luikonlahden kyläkeskusaluetta rajautuen pohjoisessa Saarijärven ja Vaikkojen rantaosayleiskaava-alueeseen, koillisessa junarataan ja muutoin pääosin Kaavinjärvi-Rikkavesi rantaosayleiskaava-alueeseen. Luoteisosassa kyläyleiskaava rajautuu osittain Kaavinjärvi-Rikkavesi rantaosayleiskaavan päälle.

Yleiskaavoitettavan alueen pinta-ala on noin 281 ha, josta maa- aluetta on noin 260 ha.

KUVA 2: Yleiskaava-alueen raja

2 Suunnittelutilanne

2.1 Maakuntakaava

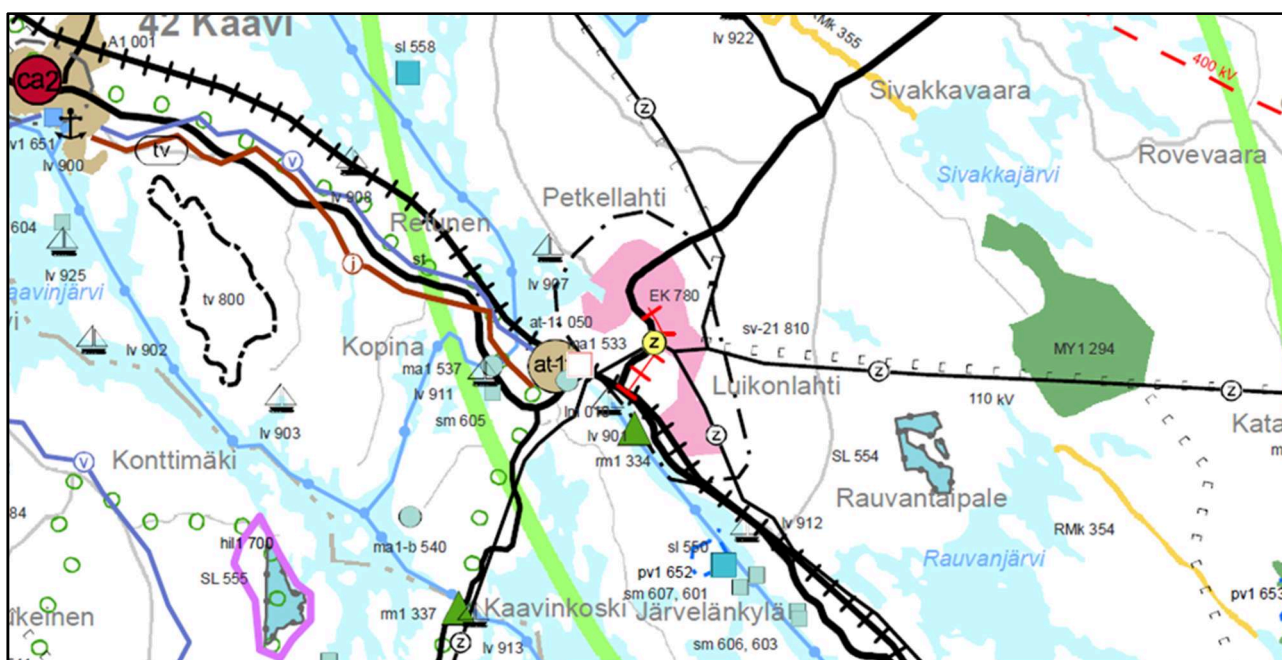
Voimassa olevat maakuntakaavat:

- Ympäristöministeriön 7.12.2011 vahvistama Pohjois-Savon maakuntakaava 2030
- Ympäristöministeriön 15.1.2014 vahvistama Pohjois-Savon tuulivoimamaakuntakaava
- Ympäristöministeriön 1.6.2016 vahvistama Pohjois-Savon kaupan maakuntakaava

Pohjois-Savon maakuntakaava 2040 laaditaan kahdessa osassa:

- Maakuntakaavan tarkistamisen 1. vaihe on hyväksytty maakuntavaltuustossa 19.11.2018
- 2. vaihe käynnistetään vuonna 2019.

Tarkistamisen tavoitteena on saada aikaan voimassa olevista maakuntakaavoista yksi kokonaisuus, samalla nostaa seudullisen maankäytön rajaa ja näin yleispiirteistää maakuntakaavaa. Tavoitteena on myös painottaa ja valita niitä maakuntakaavallisia keinoja, joilla tuetaan Pohjois-Savon maakuntastrategian toteuttamista.

KUVA 3: Ote Pohjois-Savon voimassa olevien maakuntakaavojen yhdistelmästä Luikonlahden kylän kohdalta

Maakuntakaavassa on suunnittelualueen tai lähialueiden osalta seuraavia merkintöjä:

KYLÄ (at-11) (3)
at-11 Merkinnällä osoitetaan kylät, joiden suunnittelutavoitteena on maaseutu rakentamisen ohjaaminen pääosin yleiskaavoituksella, elinkeinotoiminnan vahvistaminen, kulttuuriympäristön arvojen säilyttäminen ja kehittäminen, sekä omaehtoisen kehittämistoiminnan tukeminen.

Suunnittelumääräys: Alueen käytön suunnittelussa ja kehittämistoiminnassa tuetaan asuminen ohella alueen luonteeseen soveltuvan elinkeinotoiminnan sijoittumista sekä parannetaan kylän elinvoimaisuuden edellytyksiä. Maankäytön painopistealueilla rakentamista on tarkoitus ohjata ja edistää yleiskaavoituksella ellei tavoitteen mukainen yhdyskuntarakenne ja rakentamispaine edellytä asemakaavoitusta.

Lisäksi suunnittelussa on huomioitava kylien liikenneyhteydet päätieverkkoon sekä kevyen liikenteen turvallisuus ja toimintaedellytykset. Alueiden käyttöä suunniteltaessa tulee ottaa huomioon alueen kulttuurihistorialliset ja maisemalliset ominaispiirteet.

Yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa tulee ottaa huomioon kylien läheisyydessä mahdollisuudet lisätä vapaa-ajan asuminen käyttöastetta tai muuttaa alueella sijaitsevaa loma-asutusta vakinaiseksi kylien erityispiirteet, vesihuolto ja tieverkko huomioon ottaen.

050 Luikonlahti-Mattilamäki -kylä on osoitettu tällä merkinnällä

Venesatama, rantautumispaikka. Alueella on voimassa MRL:n 33 §:n mukainen rakentamisrajoitus

lv 901 Luikonlahti, kotisatama; 911 Melttusvirta, retkisatama

Suunnittelumääräys: Alueen tai kohteen suunnittelussa on otettava huomioon rakennetun kulttuuriympäristön kokonaisuudet ja ominaislaatu. Alueen tai kohteen erityispiirteitä tulee vaalia. Valtakunnallisesti merkittävien alueiden (MA1-v, ma1-v) suunnittelussa on pyydetty lausunto alueelliselta elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselta ja museoviranomaisilta.

ma1 533 Entinen Luikonlahden koulu (palanut), Onnela, 537 Melttusvirran taistelupaikka (ei kaava-alueella)

MUINAISMUISTOKOHDE (3)

Merkinnällä osoitetaan muinaismuistolain nojalla suojeltu tiedossa oleva valtakunnallisesti tai maakunnallisesti merkittävä esihistoriallinen tai historiallinen suojelukohde tai -alue

Kaikki muinaismuistot on rauhoitettu muinaismuistolailla (295/1963). Rauhoitus koskee myös vielä löytämättömiä muinaismuistoja.

Alueella on voimassa MRL:n 33 §:n mukainen rakentamisrajoitus.¹

Suunnittelumääräys: Alueen käytön suunnittelussa on otettava huomioon alueella olevat muinaismuistot.

Suojelumääräys: Kaikista alueen muinaisjäännöksiin mahdollisesti vaikuttavista maankäytöshankkeista on neuvoteltava museoviranomaisten kanssa. Alueen kaivaminen, peittäminen, muuttaminen tai muu siihen kajoaminen on muinaismuistolain nojalla kielletty.

605 Melttusvirta, historiallinen, hautapaikat joukkohaudat (ei kaava-alueella)

ULKOILUREITTI (3)

Merkinnällä osoitetaan ohjeellisesti seudullisesti ja maakunnallisesti merkittävät ulkoilureitit.

Suunnittelumääräys: Reitin yksityiskohtaisempi suunnittelu tulee tehdä yhteistyössä maanomistajien kanssa.

Reittien suunnittelussa on huolehdittava siitä, ettei hanke tai suunnitelma yksistään tai tarkasteltuna yhdessä muiden hankkeiden ja suunnitelmien kanssa luonnonsuojelulain 65 §:n tarkoittamalla tavalla merkittävästi heikennä alueella olevien tai siihen rajautuvien Natura 2000- verkostoon kuuluvien alueiden perusteena olevia luonnonarvoja.

Kaavi – Luikonlahti – Kaavinkoski jne.

TAVARALIIKENTEN TERMINAALIALUE (3)

Merkinnällä osoitetaan seudullisesti tai maakunnallisesti tärkeät tavaraliikenteen logistisia toimintoja palvelevat alueet.

Suunnittelumääräys: Alueen käyttöä on suunniteltava niin, ettei melutaso alueen läheisillä taajamatoimintojen alueilla ylitä 55 dBa.

010 Luikonlahti, tavaraliikenteen terminaali-alue

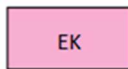

VIRKISTYS- JA MATKAILUVYÖHYKE (3)

Merkinnällä osoitetaan virkistykseen ja luontomatkailuun soveltuvia ja ko. käyttöön vakiintuneita vähintään seudullisesti merkittäviä alueita. Vyöhykemerkin tarkoitus on korostaa sen kattaman alueen virkistysarvoa ja tuoda tämä näkökulma huomioon otettavaksi vyöhykkeen suunnittelussa.

Suunnittelumääräys: Vyöhykkeen kehittämisessä ja maankäytön suunnittelussa tulee ottaa huomioon alueen virkistysmahdollisuudet ja suojelualueverkoston ekologisesti kestävä hyödyntäminen.

Suunnittelusuositus: Etelä-Konneveden virkistys- ja matkailuvyöhykkeen kehittämiseksi alueen kuntien tulisi tehdä maakuntarajan ylittävää yhteistyötä muiden toimijoiden kanssa alueen kestäväksi hyödyntämiseksi matkailussa ja virkistyskäytössä.

Kaivostoimintojen alue. Merkinnällä osoitetaan maakunnallisesti ja seudullisesti merkittävät kaivosalueet

780 Luikonlahti

MATKAILUPALVELUIDEN KOHDE (3)

Merkinnällä osoitetaan pienialaiset matkailupalvelukohteet.

Suunnittelumääräys: Alueen yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa tulee kiinnittää huomiota matkailullisesti vetovoimaisen yksikön muodostamiseen sekä ottaa huomioon eri toimintojen ja rakentamisen sopeuttamiseen ympäristöön.

334 Luikonlahden Lomakylä

Lisäksi maakuntakaavassa on merkinnät seututeistä, yhdysteistä, rautatiestä, sähkönsiirtolinjoista, vesijohto- ja viemäriverkostoista, laiva- tai veneväylät ja syväykset, Luikonlahden kaivosalueen suojavyöhykkeestä.

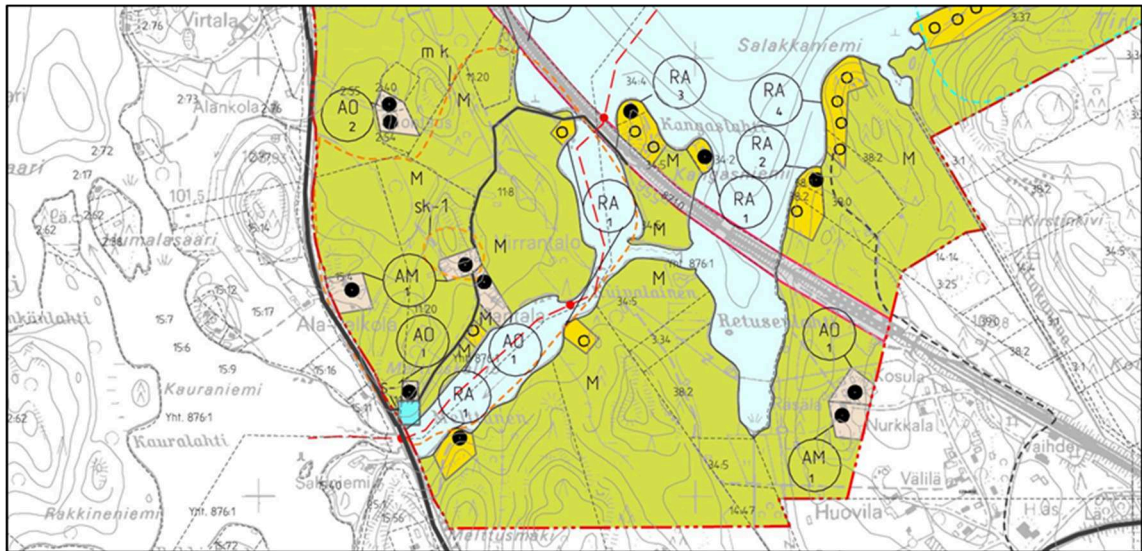
2.2 Yleiskaava

Suunnittelualuetta koskettaa osin Kaavinjärvi-Rikkavesi rantaosayleiskaava 2005.

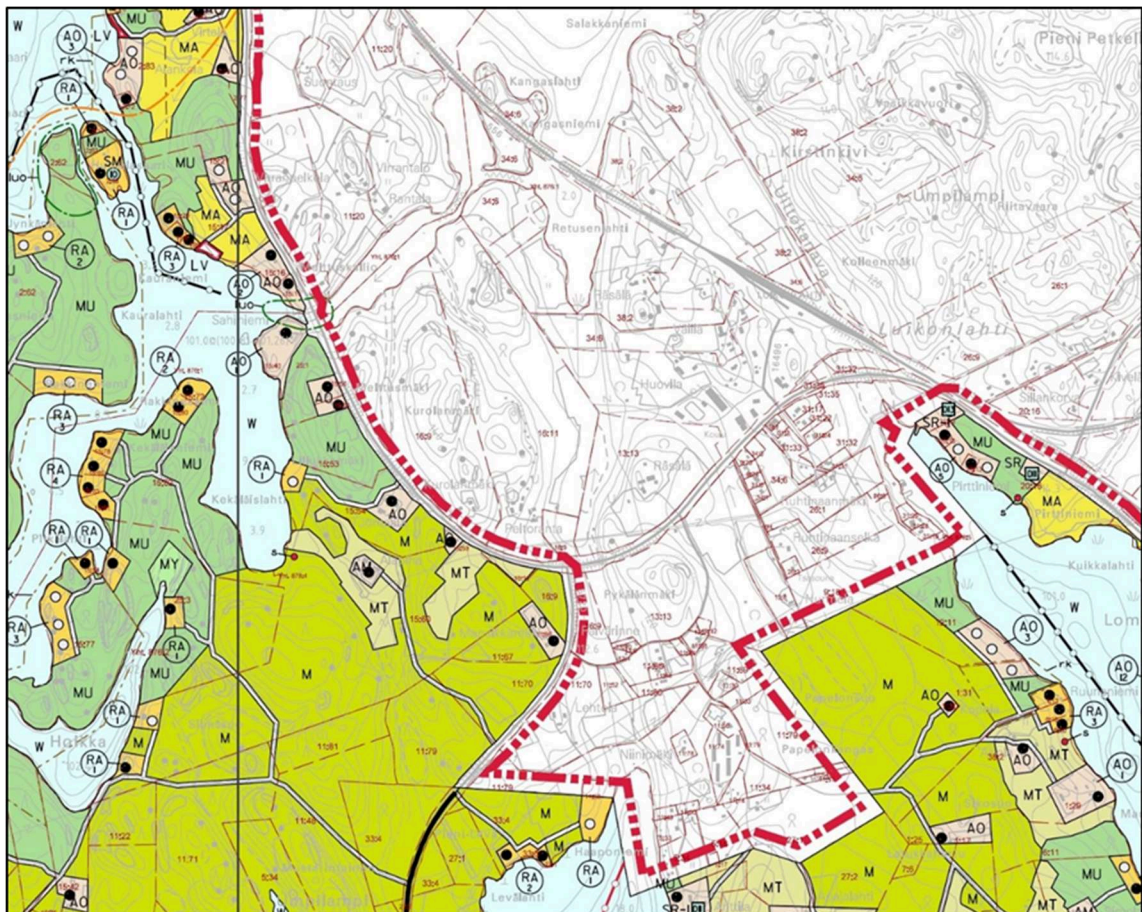
Muutoin nyt suunniteltavalla kyläalueella ei ole aikaisemmin laadittuja yleiskaavoja.

Suunnittelualueeseen rajautuvat seuraavat rantaosayleiskaava-alueet:

- Saarijärven ja Vaikkojoen rantaosayleiskaava (v. 1999) pohjois - koillispuolella
- Kaavinjärvi-Rikkavesi rantaosayleiskaava (v. 2005) etelä - länsipuolella

KUVA 4: Ote Saarijärven ja Vaikkojoen rantaosayleiskaavasta

KUVA 5: Ote Kaavinjärvi-Rikkavesi rantaosayleiskaavasta

2.3 Asemakaava

Alueelle ei ole laadittu asemakaavoja.

2.4 Pohjakartta

Yleiskaavan pohjakarttana käytetään maanmittauslaitoksen maastotieto- ja kiinteistöraja-aineistoa.

2.5 Rakennusjärjestys

Kaavin kunnan rakennusjärjestys on hyväksytty 29.3.2001.

3 Maankäytön nykyrakenne

3.1 Kokonaisrakenne

Luikonlahden kyläalue on rakentunut osin nauhamaisesti kyläalueen läpi kulkevan seututien 573 (Kaavintie, Luikonlahdentie) varrelle. Yhdystie 5720 (Kaavinkoskentie) saapuu alueelle lounaasta yhdistyen alueen keskivaiheilla Luikonlahdentiehen.

Kyläalue rajautuu keskeisimmillä ja tiiveimmillä osa-alueilla vesistöihin: länsi - pohjoisessa Kaavinjärven Kekäläislahteen ja Kauralahteen sekä Retusen Melttusvirtaan, etelässä Rikkaveden Rikkalahteen ja idässä Rikkaveden Luikonlahteen.

Koillisreunalla kaava-aluetta rajaa Suomen rataverkkoon kuuluva Siilinjärvi-Viinijärvi - rautatie. Luikonlahden kohdalla on rautatieliikennepaikka, tavaraliikenteen terminaalialue. Uusi puutavaraterminaalialue on suunnitteilla vastaavalle kohdalle, mutta rautatien itäpuolelle.

Maisemalle on ominaista jo vuosisataisen asutuksen ja maanviljelyn myötä muovaantuneet rinnepellot metsäisten ja jyrkähköjen mäkikumpareiden lomassa. Peltoaukeat ja metsäalueet vuorottelevat tiemaisemassa. Valtaosa alueen peltoalueista rajautuu em. pääteihin. Vastaavasti haja-asutus on sijoittunut peltoalueiden läheisyyteen.

Kylämäiset asuinkeskittymät ovat muotoutuneet kolmeksi osa-alueeksi.

Yksi asuinkeskittymä on entisen kyläkoulun ympäristössä molemmin puolin Luikonlahdentietä, haarautuvien yksityisteiden varsilla, ulottuen Rikkaveden Luikonlahden ranta-alueelle saakka. Rannassa on venevalkama laitureineen. Tällä osa-alueella vanhan koulurakennuksen länsipuolella toimii huoltoasema. Näiden läheinen kaupparakennus on lopettanut toimintansa.

Toinen asuinkeskittymä rajautuu Rikkaveden Rikkalahden rannalle kaava-alueen eteläosassa. Tällä alueella on myös muutama vuokra-asumista palveleva rivitalo. Rannassa ei ole tällä hetkellä ”yleisessä käytössä” olevaa venerantaa.

Kolmas asuintiivistymä, rakentamiseltaan väljin, sijaitsee Melttuksen alueelle, molemmin puolin Melttusvirtaa. Virran pohjoispuolisella Kauralahden rannalla on venevalkama ja uimaranta-alue.

Lähes koko suunnittelualue on vesihuolto (vesi ja jätevesi) -verkostojen piirissä tai ainakin niiden ulottuvilla.

Alueen läheisyydessä hieman yli kilometrin päässä koilliseen, sijaitsee Luikonlahden entinen kaivosalue, jolla toimii nykyisin Boliden Kylylahti Oy:n Luikonlahden rikastamo. Luikonlahden rikastamolle rikastettava malmi kuljetetaan Kylylahden kaivokselta Polvijärveltä. Luikonlahdesta rikaste toimitetaan edelleen Harjavallan ja Kokkolan sulattamoille.

3.2 Väestö

Kaavin kunnan väkiluku vuonna 2016 oli 3154 henkilöä. Tilastokeskuksen väestöennusteen mukaan kunnan asukasluvun kehitys on laskeva. Ennusteen mukaan vuonna 2020 kunnan väkiluku olisi 3001 ja vuonna 2040 enää 2622 henkilöä.

Kunnan taajama-aste eli taajamassa asuvien osuus väestöstä oli 45,9% vuonna 2015.

Luikonlahden yleiskaava-alueella on noin 70 asuinrakennusta. Suurin osa niistä on omakotitaloja, osa rivitaloja ja loma-asuntoja. Yleiskaava-alueella asuu noin 180 - 200 asukasta.

3.3 Elinkeinot ja palvelut

Julkiset palvelut

Julkisia palveluita Luikonlahden kylällä edustaa Pyhän Aleksanteri Syväriläisen tsasouna. Luikonlahden koulu on lakkautettu vuonna 2016.

Julkiset palvelut kuten terveystieteiden keskus, kunnanvirasto, päiväkotitoiminta, kirjasto-, koulu-, kirkko-, seurakuntakeskus, paloasema, palvelukeskus ja museo löytyvät Kaavin kirkonkylältä, jonne on matkaa noin 12 km. Muita kirkonkylän julkisia palveluita ovat mm. Kela-asiantuntijapalvelupiste, nuorten työpaja, nuorisotalo ja kansalaisopiston palvelut.

Yksityiset palvelut ja elinkeinot

Yksityisiä palveluita ja elinkeinoja Luikonlahden alueella ovat mm. autokorjaamo- ja huoltopalvelut, postipalvelut, huoltoasema ja baari, taksi, parturi-kampaamo, pitopalveluyritys, kalanjalostusyritys, polttopuiden valmistusta ja myyntiä, loma-asumista sekä kaivinkone-, metsäurakointi- ja metsäpalveluita tarjoavat yritykset.

Myös maa- ja metsätalous työllistävät osaltaan alueella.

Kylällä sijainneet kauppa ja pankki on lopetettu.

Lähimmät muut yksityiset palvelut löytyvät Kaavin kirkonkylältä, kuten mm. kaksi ruokakauppaa, Alko, matkahuolto, hotelli, ravintolat, pitopalvelut, fysikaaliset hoitolat, kampaamot, kosmetologit, leipomo, optikko, pesula, suutari, R-kioski, kirja- ja lahjaliike, kukka- ja hautauspalvelu, pankkiautomaatti, vaatetus- ja käsityöpalveluita sekä rauta- ja maatalouskauppa.

Yhdistykset

Luikonlahden alueella mm. Luikonlahden kyläyhdistys ry ja Luikonlahden musiikki- ja näytelmäkerho tarjoavat osaltaan yhdistys- ja seuratoimintaan liittyviä aktiviteetteja. Kylällä sijaitsee Luikonlahden kesäteatteri.

Kaavin kirkonkylällä mm. urheiluseura Kaavin Kaiku ry ja lukuisat muut yhdistykset palvelevat myös Luikonlahden alueella asuvia.

Teollisuus

Lähimmät teolliset työpaikka-alueet sijoittuvat suunnittelualueen ulkopuolelle Boliden Kylylahti Oy:n Luikonlahden rikastamolle, joka sijaitsee suunnittelualueelta koilliseen. Kylylahden kaivos sijaitsee noin 43 kilometrin päässä Polvijärvellä, josta malmi kuljetetaan Luikonlahden rikastamolle. Luikonlahdesta rikaste toimitetaan Harjavallan ja Kokkolan sulattamoille. Rikastamo työllistää noin 40 henkilöä.

3.4 Asuinalueet

Yleiskaava-alueen asutus on osin maaseutumaista haja-asutusaluetta, jossa asutus on sijoittunut pääosin peltoalueiden läheisyyteen. Kylämäiset asuinkeskittymät ovat muotoutuneet kolmeksi osa-alueeksi edellä kokonaisrakenteen kuvauksessa mainitun mukaisesti.

Kaikkienensa alueella sijaitsee muutama maatila, omakotitaloja, rivitaloja ja loma-asutusta. Yleiskaava-alueella on tällä hetkellä noin 70 asuinrakennusta, joista 4 maatilaa ja kymmenkunta loma-asuntoa.

3.5 Virkistysalueet

Luikonlahden virkistysalueet ovat haja-asutusalueen kylälle ominaisia. Luikonlahden koululla (koulu lakkautettu 2016) on lähiliikuntapaikka: pallokenttä, jääkiekkokaukalo/luistelualue ja liikuntasali. Perinteisen tyylin latuja on Luikonlahdessa 3 km:n valaistu latu. Latua ylläpitää Kaavin kunta.

Uimapaikkoja suunnittelualueella on kaksi. Toinen on Luikonlahden kyläyhdistyksen ylläpitämä Luikonlahden uimapaikka Laituritiellä ja toinen on Retusen kyläyhdistyksen ylläpitämä Melttusen uimapaikka Alapelkolantiellä.

Kaavinjärven-Rikkaveden ja Saarijärven-Vaikkojoen vesialueet vesireitteineen tarjoavat veneilyyn, melomiseen ja kalastukseen liittyviä virkistysmahdollisuuksia.

Kaavinjärveltä Kaavinkosken kautta Rikkavedelle ja edelleen Ohtaansalmen kautta Juojärvelle kulkee laiva-/ veneväylä. Kaavinjärven eteläosasta on vesireittiyhteys itäänpäin Melttuksen suuntaan ja sieltä edelleen Saarijärven kautta Vaikkojoen suuntaan. Rikkavedellä väyläyhteys ulottuu myös Luikonlahteen. Suunnittelualueella sijaitsevat Luikonlahden ja Melttusvirran retkisatamat. Lähin pienvenesatama sijoittuu Kaavin kirkonkylän Lukkarinlahteen.

Lisäksi alueen metsät ja luonto tarjoavat mahdollisuuksia esim. metsästyksen ja luonnossa virkistäytymiseen mm. marjastamalla ja sienestämällä.

Kaavin kirkonkylällä (noin 12 km päässä kylältä) on monipuolisia virkistyspalveluja kuten valaistut hiihtoladut, kuntopolut ja urheilukenttiä.

Suunnittelualueelta noin 19 km kaakkoon sijaitsee Maarianvaaran rinnehihtokeskus (ei toiminnassa).

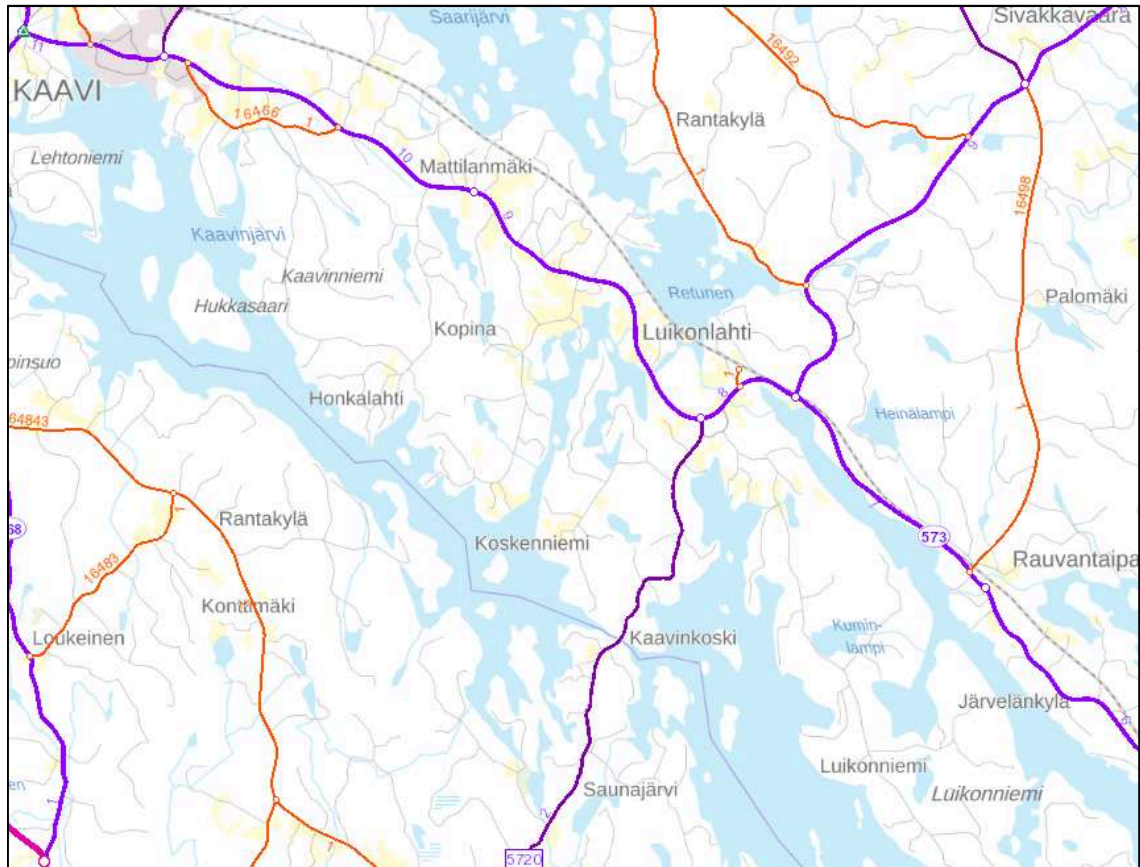
3.6 Liikenneverkosto

Seuraavassa on lueteltu suunnittelualueen tärkeimmät yleiset maantiet. Tiet on luokiteltu Liikenneviraston käyttämän toiminnallisen luokituksen mukaan. Tiehallinnon tienimen jäljessä on tien nimi kunnan osoitekartalla.

- Seututie 573 Outokumpu-Kaavi, Luikonlahdentie
- Yhdystie 5720 Tuusniemi-Rikkalahti, Kaavinkoskentie
- Yhdystie 16496 Luikonlahden asema

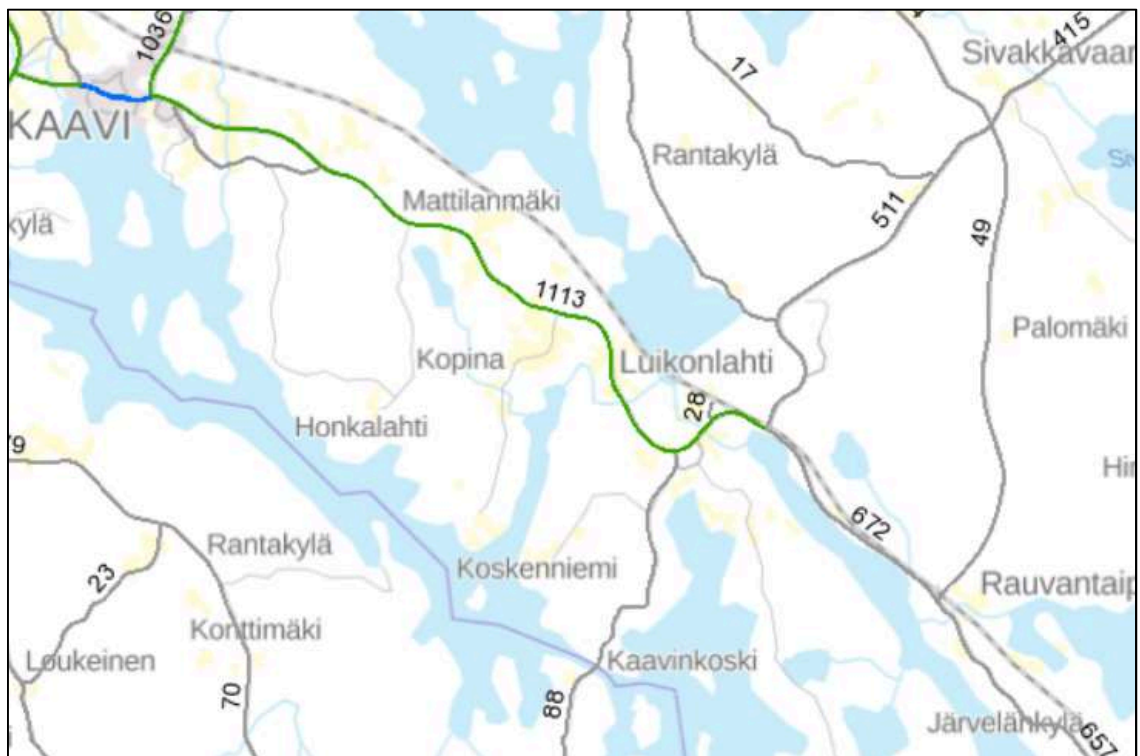
Suunnittelualueen päätieverkoston muodostavat alueen läpi kaakko - luoteis -suunnassa kulkeva seututie 573 Outokumpu-Kaavi (Luikonlahdentie) ja lounaasta saapuva yhdystie 5720 Tuusniemi-Rikkalahti (Kaavinkoskentie). Yhdystie 5720 saapuu lounaasta valtieltä 9, päättyen suunnittelualueen keskiosassa seututiehen 573.

Lisäksi alueella on kattava yksityistieverkosto.

KUVA 6: Ote tienumerokartasta yleiskaava-alueen kohdalta (Liikennevirasto 1.1.2017)

Alueen liikennemäärät (v. 2016 tilanne) on esitetty alla kuvassa 7.

KUVA 7: Ote liikennemääräkartasta vuosilta 2012-2016 yleiskaava-alueen kohdalta ja lähialueilta (Liikennevirasto 2016)

Seututien 573 varrella on kevyenliikenteen väylää teiden Pykälämäentie-Luikonlahden asema välillä, Luikonlahden koulun läheisyydessä.

KUVA 8: Suunnittelualueella sijaitsevien kevyenliikentenväylän (musta viiva), valaistun tieosuuden (sininen viiva), rautatieliikennepaikan (sininen neliö) ja tasoristeysten (punainen pallo) sijainnit (Liikennevirasto, Lataus- ja katselupalvelu 2017)

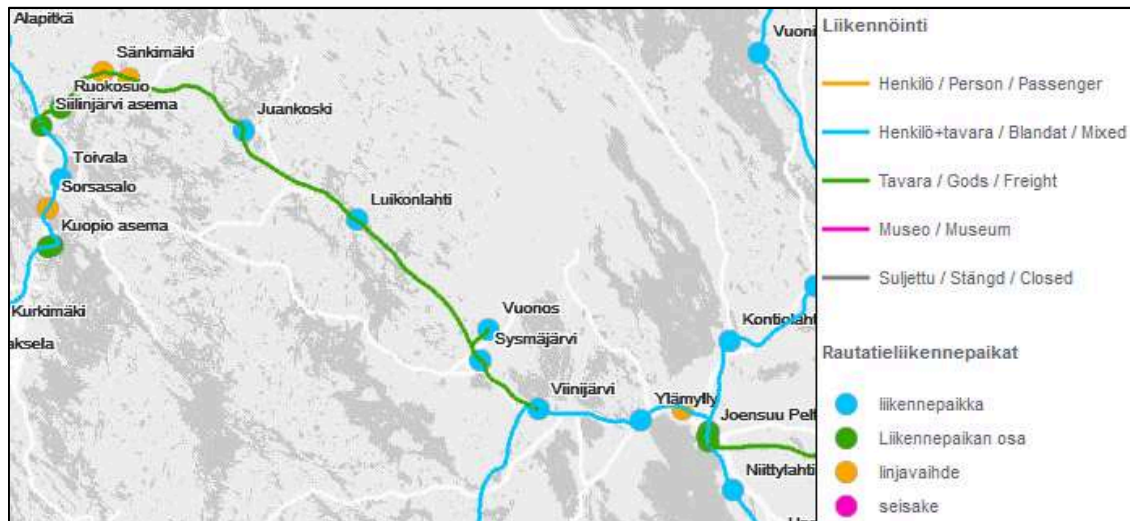
Suunnittelualueen koillisosaa sivuaa Suomen rataverkkoon kuuluva Siilinjärvi-Viinijärvi-rautatie.

Luikonlahden kohdalla on rautatieliikennepaikka, tavaraliikenteen terminaalialue. Liikennöinti radalla on tällä hetkellä tavaraliikennettä.

Liikenneviraston selvitysten ja suunnitelmien mukaan Luikonlahden seudun puutavara-terminaalia ei voida sijoittaa Luikonlahden nykyiselle kuormauspaikalle asutuksen läheisyyden ja pohjaolosuhteiden vuoksi. Terminaalia suunnitellaan nykyisen lastausalueen yhteyteen, radan toiselle puolelle. Terminaalialueen koko olisi noin 1,7 hehtaaria, johon sijoittuisi kaksi uutta rataa ja varastointikenttä.

Lähin reittiliikennelentokenttä on Kuopion lentoasema Rissala, jonne on matkaa Luikonlahdelta noin 57 km.

Luikonlahden kylä sijaitsee Juojärven reitin varrella. Juojärven reitiltä on yhteys Saimaan kanavalle saakka. Juojärven reittiä on käytetty ainakin 1700-luvulta lähtien teollisen toiminnan kuljetusväylänä. Puunuitto ja myöhemmin myös malmin kuljetus ovat olleet tärkeässä osassa vesitien hyödyntämisessä. Reitti on suosittu venematkailun kohde. Vesireitin syväys on 2,4 suunnittelualueen lähialueilla.

KUVA 9: Rautatie Kaavilla, ote karttapalvelussa rautateiden verkkoselostuksesta 2018 (Liikennevirasto)

Kuva 10: Ote kartasta Suomen tärkeimmät vesitiet ja merkintöjen selitykset (Liikennevirasto 2017). Suunnittelualueen likimääräinen sijainti on osoitettu sinisellä nuolella.

Suunnittelualueella sijaitsee kaksi satamaa, Luikonlahden kotisatama ja Melttusvirran retkisatama. Luikonlahden retkisatama sijaitsee Rikkaveden pohjoisosassa Luikonlahden pohjukassa lahden länsirannalla. Luikonlahden kyläkeskus on noin 500 metriä satamasta länteen. Melttusvirran retkisatama sijaitsee Kaavinjärven itäosassa pohjoiseen pistävän Ronkalanlahden pohjukassa. Melttusvirran silta (maantie 573 Kaavilta Outokumpuun) on sataman läheisyydessä. Retkisatamassa on nuotiokatos, käymälä, jätepiesti, kelluva betoniponttonilaituri peräpoijuineen, veneluiska, telaranta sekä uimaranta pukukoppeineen.

Lähin pienvenesatama sijoittuu Kaavin kirkonkylän (noin 12 km luoteeseen) Lukkarinlahteen. Satama-alueella on vierasvenelaituri ja veneenlaskuluiska sekä kaksi porteilla varustettua venelaituria ja telapaikkoja. Lisäksi kirkonkylällä on Kuikkatien laiturivenepaikat, telapaikat sekä Puustellinpolun telapaikat.

3.6.1 Liikenneturvallisuuksuunnitelma

Kuopion seudun liikenneturvallisuuksuunnitelma: Kaavi, 2013

Pohjois-Savon ELY-keskus, Kuopion, Juankosken, ja Suonenjoen kaupungit sekä Kaavin ja Rautalammin kunnat ovat laatineet yhdessä Kuopion seudun liikenneturvallisuuksuunnitelman. Kuntakohtaiset suunnitelmaraportit sisältävät sekä liikenneympäristön parantamissuunnitelmat, että liikenneturvallisuuksuustyön kehittämissuunnitelmat. Liikenneympäristön parantamistoimenpiteiden suunnittelua ohjasivat työn aikana määritetyt kunnille yhteiset liikenneturvallisuuden ja esteettömyyden parantamista koskevat periaatteet sekä tarkemmin kuntakohtaiset erityispiirteet. Myös liikenneturvallisuuksuustyön toimintasuunnitelmat laadittiin kunnille yhteisten periaatteiden ohjaamina. Suunnitelman laadinnassa otettiin huomioon Itä-Suomen liikenneturvallisuuksuunnitelma ja kuntien omat liikkumiseen ja turvallisuuteen kytkeytyvät strategiat ja tavoitteet.

Kaaville suunnitelma valmistui vuonna 2013 (Kuopion seudun liikenneturvallisuuksuunnitelma: Kaavi, P-S ely-keskus, raportteja 69/2013).

Kaavin kunnan alueelle Luikonlahden suunnittelualueen osalta on esitetty liikenneympäristön parantamistoimenpiteitä yhteensä neljään kohteeseen. Toimenpiteiden suunnittelussa on otettu huomioon edellä mainitut yleiset periaatteet sekä tuolloin tiedossa olevien kaava-/maankäyttöhankkeiden lähivuosina edellyttämät toimenpiteet.

Liikenneturvallisuuksuustyön toimintasuunnitelmassa on esitetty kunnan liikenneturvallisuuksuryhmän kokoonpano, toimintamalli ja tehtävät sekä hallintokuntakohtaiset liikenneturvallisuuksuustyön toimintasuunnitelmat. Liikenneturvallisuuden edistämisen ohella suunnitelman laadinnassa painopisteenä oli viisaiden ja kestävien liikkumistapojen edistäminen, mikä on ehdotettu kytkettäväksi osaksi kunnan liikenneturvallisuuksuustyötä. Lisäksi raportissa on käsitelty liikenneturvallisuuksuustyön markkinointia ja tiedottamista. Liikenneturvallisuuksutoimenpiteiden ja tavoitteiden toteutumisen seurantaan varten suunniteltiin erilaisia mittareita.

Maankäytön ja liikenteen suunnittelun yhteensovittaminen sekä hajarakentamisen hallinta

Liikenneturvallisuuksuunnitelmassa yksi seudulle määritetyistä yhteisistä periaatteista koskee maankäytön ja liikenteen suunnittelun yhteensovittamista sekä hajarakentamisen hallintaa. Kaavojen laatimisvaiheessa sekä uusien maankäyttöhankkeiden suunnittelun yhteydessä tulee maankäytön suunnittelu sovittaa vuorovaikutteisesti yhteen liikennesuunnittelun kanssa, varmistaa ratkaisujen liikenneturvallisuusvaikutukset sekä laajemmin myös vaikutukset liikkumis- ja kuljetustarpeisiin, kävelyn, pyöräilyn ja joukkoliikenteen olosuhteisiin sekä ko. kulkumuotojen houkuttelevuuden parantamiseen. Laajemmin on tärkeää liittää liikenteen suunnittelu kunnassa myös osaksi palvelujen ja elinkeinoelämän toimintaedellytysten suunnittelua, jotta liikenteelliset tekijät voidaan ottaa toisaalta palvelujen ja elinkeinoelämän sijoittumisen suunnittelussa huomioon ja toisaalta ottaa liikennesuunnittelussa huomioon myös em. osa-alueet.

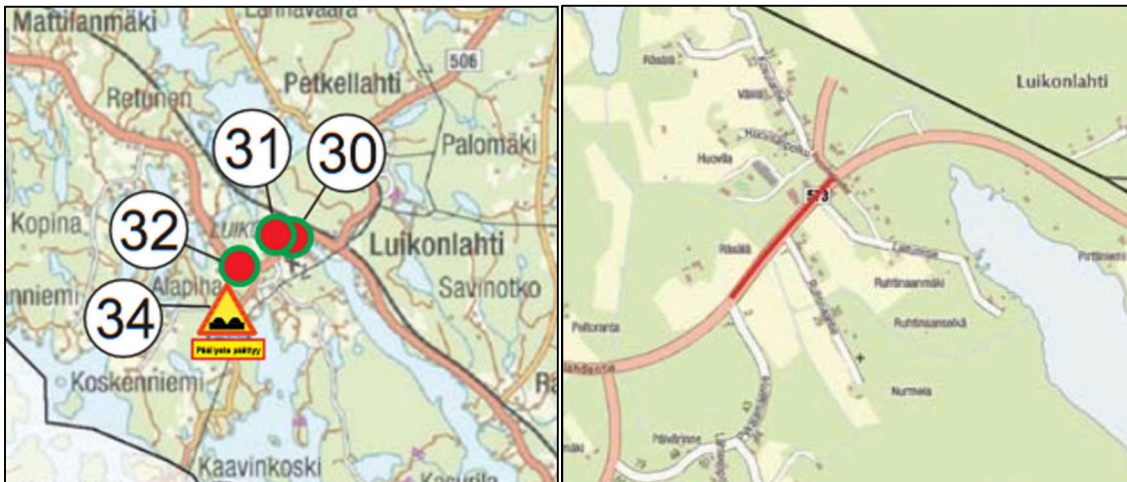
Myös hajarakentamisen hallinnan merkitys korostuu jatkuvasti, koska hallitsematon hajarakentaminen aiheuttaa liikenneturvallisuusongelmia. Kunnan tulee määritellä yhdessä naapurikuntien ja koko Kuopion seudun kuntien kanssa periaatteet suhtautumisessa hajarakentamiseen sekä tuoda esille jo uusien rakennuslupien myöntämisvaiheessa, että alueelle ei tulla järjestämään esim. kevyen liikenteen väyliä tai valaistusta.

Kaavin kunnan alueelle esitettävät toimenpiteet

Kaavin liikenneturvallisuuksuunnitelmassa Kaavin kunnan alueelle esitettävät toimenpiteet painottuvat keskusta-alueelle ja sen läheisyyteen sekä yksittäisiin ongelmakohteisiin. Toimenpiteiden suunnittelussa on otettu huomioon yleiset liikenneturvallisuus- ja esteettömyysperiaatteet sekä tiedossa olevien kaava-/maankäyttöhankkeiden lähivuosina edellyttämät toimenpiteet.

Toimenpiteet on esitetty ongelmakohteittain sisältäen rakenteelliset ja liikenteenohjauksen toimenpiteet.

Seuraavassa karttakuvassa on Kaavin liikenneturvallisuuksuunnitelmassa Luikonlahden alueelle esitetyt toimenpidekohteet. Kartassa esitetty toimenpidenumerointi viittaa Kaavin liikenneturvallisuuksuunnitelman liitteessä 1 oleviin taulukoihin.

Kuvat 11 ja 12: Luikonlahden suunnittelualueelle esitetyt toimenpiteet. Oikealla kevyenliikenteen laatukäytävän sijainti. (Kuopion seudun liikenneturvallisuuksuunnitelma: Kaavi, raportteja 69/2013).

Keskeisimmät Kaavin liikenneturvallisuuksuunnitelmassa esitetyt toimenpidekohteet Luikonlahden yleiskaava-alueella ovat:

Luikonlahdentie/Outokummuntie, seututie 573:

- Luikonlahdentielle esitetään Luikonlahden koulun kohdan suojatien havaittavuuden parantamista suojatiemerkkien heijastinvarsilla (toimenpide 30).
- Kaavinkoskentien (mt 5720) liittymän läheisyydessä esitetään nopeusrajoitusmerkin 70 km/h siirtämistä noin 100 metriä Kaavin suuntaan (toimenpide 32).

Muita Luikonlahden osalle esitettyjä toimenpiteitä ovat:

- Luikonlahden koulun jättöliikennejärjestelyiden toteuttaminen hyödyntäen Huovilanpolkua, jonka kautta saadaan ympäriajettava lenkki koulun piha-alueelle (toimenpide 31).
- Kaavinkoskentielle (mt 5720) epätasainen tie -liikennemerkki ja lisäkilpi ”päälyste päättyy” (toimenpide 34).

Kevyen liikenteen laatukäytävät

Liikenneturvallisuuksuunnitelman mukaan Kuopion seudun kevyen liikenteen strategia-työn yhteydessä vuonna 2010 määriteltiin osaan (mm. Kaaville) Kuopion seudun kunnista kevyen liikenteen laatukäytävät ohjaamaan ja priorisoimaan kevyen liikenteen olosuhteiden kehittämistä. Laatukäytävillä sijaitsevat kevyen liikenteen parantamistoimenpiteet priorisoidaan tienpitäjien ohjelmissa kiireellisimmiksi. Laatukäytävät pyritään toteuttamaan yhteysväleittäin muiden ylläpito- tai investointihankkeiden yhteydessä.

Kaavilla kevyen liikenteen laatukäytävät määritettiin ELY-keskuksen määrityspäätöksiä noudattaen yhteistyössä kunnan kanssa. Laatukäytävät käsittävät keskustaaajan keskeiset reitit, sekä Luikonlahden kevyen liikenteen väylän (kuva yllä). Kaavin laatukäytävät sijoittuvat määrityksen mukaisesti nykyiselle väylästä.

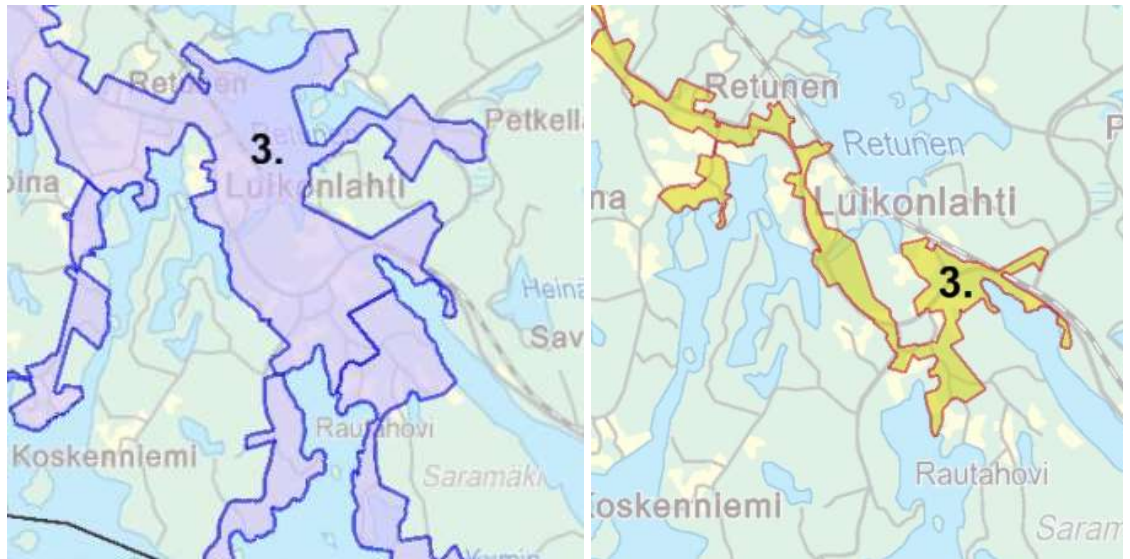
3.7 Yhdyskuntatekninen huolto

Vesihuollon kehittämissuunnitelma 2009, Kaavin kunta

Kaavin kunnan vesi- ja viemärlaitoksen toiminta-alue rajoittuu kirkonkylän asemakaava-alueeseen. Lisäksi toiminta-alueeseen kuuluu yksittäisiä kiinteistöjä Könönkankaan vedenottamolta tulevan syöttövesijohdon varrelta.

Luikonlahden suunnittelualue sijaitsee Luikonlahden vesiosuuskunnan toiminta-alueella. Luikonlahden vesiosuuskunnan verkostoon vesi johdetaan Kaavin kirkonkylän verkostosta. Luikonlahden osuuskunnan verkostoon on liittynyt 414 asukasta.

Viemäriverdet kootaan Luikonlahden rantaan viemäriverdenpumppaamolle pääosin vietto-viemäreillä. Luikonlahden pääpumppaamolta jätevedet pumpataan siirtoviemäriä pitkin Kaavin kirkonkylän viemäriverkostoon ja edelleen rakennettua siirtoviemäriä pitkin Koillis-Savon Ympäristöhuolto Oy:n Juankoskella sijaitsevalle Juankosken yhteispuhdistamolle. Luikonlahden siirtoviemäri on valmistunut vuonna 2007. Luikonlahden siirtoviemäri palvelee myös Luikonlahden ja kirkonkylän välisen alueen viemärointiä.

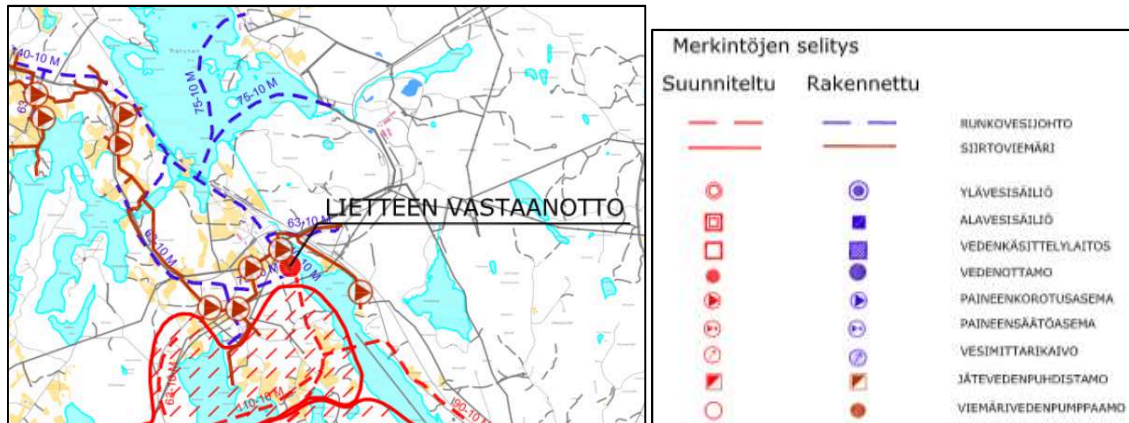

Kuvat 13 ja 14: Yleiskaava-alueella vesijohtoverkoston (vasen kuva) ja viemäriverkostojen (oikea kuva) piiriin kuuluvat alueet 2016. Kuvassa numero 3. Luikonlahden vesi-osuuskunta (Kaavin kunta)

Verkostojen toiminta-alueiden ulkopuolisilla alueilla talousvedenhankinta on järjestetty pääsääntöisesti kiinteistökohtaisin ratkaisuin.

Käytännössä lähes koko yleiskaava-alue on vesi- ja viemäriverkoston toiminta-alueella.

Vesihuoltosuunnittelu kytkeytyy kaavoitukseen ja muuhun maankäytön suunnitteluun. Tämän vuoksi vesihuolto tulee ottaa huomioon mahdollisia uusia kaavoitusalueita suunnitellessa ja lisätä nämä alueet vesihuoltolaitoksen toiminta-alueeseen, mikäli alue yhtyy olemassa olevaan toiminta-alueeseen.

Kuva 15: Siirtoviemärin ja runkovesijohdon linjaukset suunnittelualueella ja sen läheisyydessä (Kaavin kunta, Vesihuollon kehittämissuunnitelma 2009)

Hulevesi

Hulevesiverkosto ja hulevesien johtaminen eivät kuulu Kaavin kunnan vesi- ja viemärlaitoksen vastuualueeseen. Hulevesiviemäreistä sadevedet johdetaan ojen kautta maastoon. Tämä on toteutustapa kiinteistökohtaisesti myös kirkonkylän ulkopuolisilla alueilla.

3.8 Ympäristöhäiriöt

3.8.1 Pilaantuneet maa-alueet

MATTI-tietojärjestelmän mukaan kohteissa 130198 (Kyläkauppa Luikonlahti) ja 130184 (Shell, Luikonlahti) kiinteistöillä on maaperän tilaa koskeva selvitystarve. Kohteet merkitään kaavaan merkinnällä Saa; Mahdollisesti pilaantunut/kunnostettava alue. Alueen maaperä sisältää tai saattaa sisältää haitallisia aineita. Maankäytön muuttuessa sekä ennen maankaivuja maanrakennustöihin ryhtymistä oltava yhteydessä ympäristönsuojeluviranomaiseen.

3.8.2 Luikonlahden raakapuuterminaali

Raakapuuterminaali sijaitsee Luikonlahden kylän koillispuolella, sivuten yleiskaava-alueita.

Terminaalia koskevaa taustaa:

(Lähteinä: Luikonlahden raakapuuterminaalin ratasuunnitelma. Ratasuunnitelmaselostus 2016, Liikennevirasto),

Terminaali- ja kuormauspaikkaverkoston kehittämisen keskeisin tavoite on keskittää raakapuu kuljetukset suuriin terminaaleihin. optimoinnin tuloksena päädyttiin Luikonlahden liikennepaikan kuuluvan tulevaisuuden raakapuuterminaaliverkkoon.

Liikennevirastossa vuonna 2015 laaditussa Luikonlahden seudun raakapuuterminaali – sijaintiselvityksessä, todettiin Luikonlahden liikennepaikan olevan ainoa varten otettava vaihtoehto raakapuuterminaalin sijoituspaikaksi Siilinjärvi-Viinijärvi -rataosuuden nykyisistä liikennepaikoista.

Etelä-Suomen rataverkon tavaraliikenteen kehittämiselvityksen 2009 toisessa toimenpidekorissa (toteuttaminen vuosina 2016-2020) on esitetty Siilinjärvi-Joensuu – rataosan sähköistämisen rakentamista. Vuonna 2016 valmistui Liikenneviraston tilaama Luikonlahden raakapuuterminaalin ratasuunnitelma.

Luikonlahden liikennepaikka toimii junaliikenteen ohitus- ja kohtauspaikkana ja raakapuun kuormauspaikkana. Liikennepaikalla on säännöllistä tavaraliikennettä arkin ja lauantaisin, henkilöliikennettä ei ole.

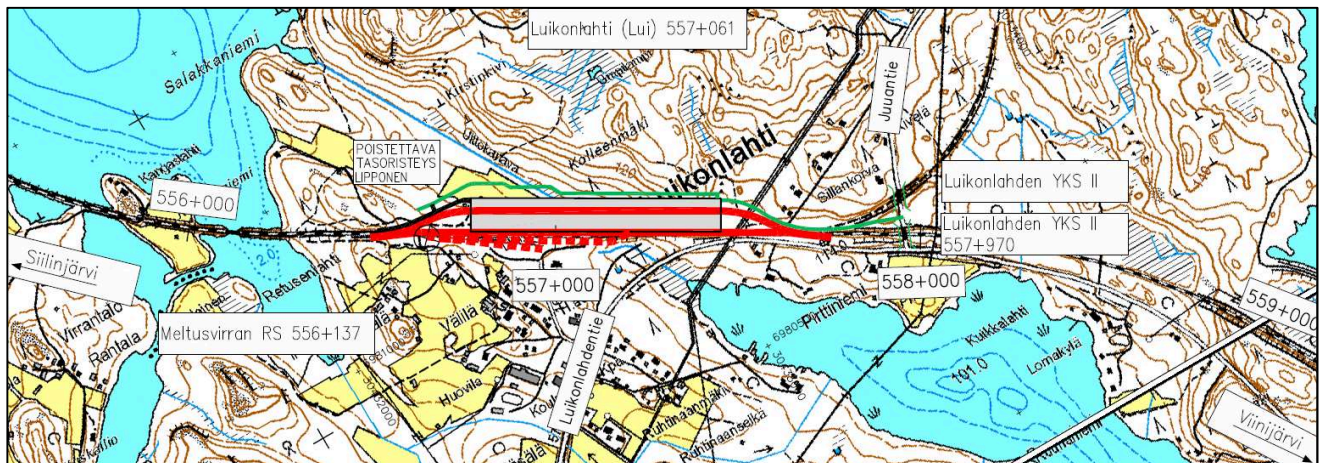
Suunniteltava uusi raakapuutermiinaali tulee sijoittumaan nykyisen rautatiealueen pohjoispuolelle

Rikastamolle on maakuntakaavassa osoitettu uusi raideyhteys seututien 506 (Juuantie) itäpuolelle.

Pohjois-Savon maakuntakaavassa 2030 Luikonlahden liikennepaikka on osoitettu tavaraliikenteen terminaalialueeksi (1m). Merkinnällä osoitetaan seudullisesti ja maakunnallisesti tärkeät tavaraliikenteen logistisia toimintoja palvelevat alueet. Suunnittelumääräyksen mukaan alueen käyttöä on suunniteltava niin, ettei melutaso alueen läheisillä taajamatoimintojen alueilla ylitä 55 dBA. Alueen suunnittelussa on otettu huomioon liikenneyhteydet päätieverkkoon sekä kevyen liikenteen turvallisuus ja toimintaedellytykset.

Luikonlahden liikennepaikan kohdalla ei ole voimassa yleiskaavoja eikä asemakaavoja.

Luikonlahden liikennepaikan koillispuolella Juuantien varrella sijaitsevan Boliden Kylylahti Oy:n Luikonlahden rikastamon toimintaa tullaan laajentamaan lähitulevaisuudessa.

Kuva 16: Luikonlahden raakapuutermiinaalin suunniteltu uusi sijainti. (Ratasuunnitelman yleiskartta, Liikennevirasto 2016)

Hankkeen vaikutukset

Ratasuunnitelmaselostuksessa hankkeen vaikutuksia kuvattaessa on käsitelty pelkästään tavoitetilanteen mukaisen ratkaisun vaikutuksia.

Keskeisiä vaikutuksia Luikonlahden kyläalueen näkökulmasta:

- Raideliikenteen lisäys on 1-2 junaa vuorokaudessa, joten vaikutukset raideliikenteelle ja rautatieturvallisuudelle ovat vähäiset.
- Ei ole suuria välittömiä vaikutuksia maankäyttöön ja yhdyskuntarakenteeseen, sillä Luikonlahden liikennepaikalla on jo nykytilanteessa pienimuotoista puunkuormaus toimintaa.
- Hanke on maakuntakaavan mukainen eikä raakapuutermiinaalin rakentaminen edellytä myöskään yleis- tai asemakaavan laatimista alueelle.
- Ei ole vaikutusta kunnan kehittämissuunnitelmiin Luikonlahden kylän alueella. Tulevaisuudessa puunkuormaus toiminnan keskittäminen Luikonlahden terminaalialueelle saattaa luoda edellytyksiä terminaalialueeseen tukeutuvan maankäytön kehittämiseksi ja yritystoiminnalle.
- Lisää raskaan liikenteen liikennemääriä Luikonlahdentiellä ja Juuantienellä.
- Liikennemäärien kasvun vuoksi liikenneturvallisuus alueella heikkenee ilman parannustoimenpiteitä. Myös vaikutukset tiestön kuntoon arvioidaan merkittäviksi.

- Hankkeiden toteutumisesta seurannee liikenneturvallisuuteen ja tiestön ylläpitoon liittyviä suunnittelu- ja toteuttamistarpeita.
- Toisaalta puunkuormausalueen tieyhteyden siirtyminen kulkemaan Juuantien kautta poistaa raskaan liikenteen liikennepaikan eteläpuoliselta maantieltä 16496 (Luikonlahden kyläyleiskaavan alueelta).
- Terminaalitoimintojen siirtyminen kauemmas asutuksesta nykyisen radan pohjoispuolelle ja läjitysalueen sijoittaminen asutuksen ja terminaalialueen väliin jakaa alueen toimintoja selkeämmin erilleen.
- Vaikutukset taajamakuvaan arvioidaan melko vähäisiksi. Merkittävimmät vaikutukset kohdistuvat liikennepaikan lähimaisemaan. Radan pohjoispuolella olevan mäen leikkaus ja puuston kaato terminaalialueelta muuttavat maisemakuvaa, samoin uusi tieyhteys Juuantieltä sekä sen varrelle sijoittuva ajoneuvojen puhdistuspaikka.
- Meluohjearvot ylittyvät lähimpien asuinrakennusten kohdalla Luikonlahden raakapuutermiinalin pohjoispuolella seututeiden 573 ja 506 varrella.
- Meluvaikutuksia seututeiden 506 ja 573 varrella voidaan lieventää meluntorjunnan ratkaisuilla sekä ajonopeuden laskulla ja huolehtimalla teiden rakenteen ja päällysteen hyvästä kunnosta sekä kaluston kunnosta rata- ja maantieliikenteessä.
- Liikenteen aiheuttamilla tärinävaikutuksilla ei kuitenkaan oleteta olevan haitallisia vaikutuksia rakennuksiin tai rakenteisiin.
- Raakapuutermiinalin toteuttamisen ei katsota vaikuttavan merkittävästi alueen hiukkaspäästöihin.
- Ajoneuvoliikenne aiheuttaa monia haitallisia päästöjä, jotka heikentävät ilmanlaatua. Lisäksi liikenne aiheuttaa hiilidioksidipäästöjä. Hiilidioksidi ei ole terveydelle haitallinen, mutta merkittävin kasvihuoneilmiötä aiheuttava kaasu.
- Ajoneuvoliikenne puunkuormausalueelle ohjataan tavoitetilanteessa seututien 506 (Juuantie) kautta, jolloin puunkuljetusajoneuvot eivät kulje asutuksen välittömässä läheisyydessä. Toisaalta myös ajoneuvokannan uudistuminen vähentää päästöjä ajoneuvotekniikan kehityksen myötä.
- Rautatiealueen eteläpuolisten alueiden käyttöön terminaalialueen rakentamisella ei ole vaikutusta. Raideliikenteelle aiheutuvat haitat pyritään minimoimaan rakennustoiminnan ajoittamisen avulla.

3.8.3 Boliden Kylylahti Oy:n Luikonlahden rikastamo

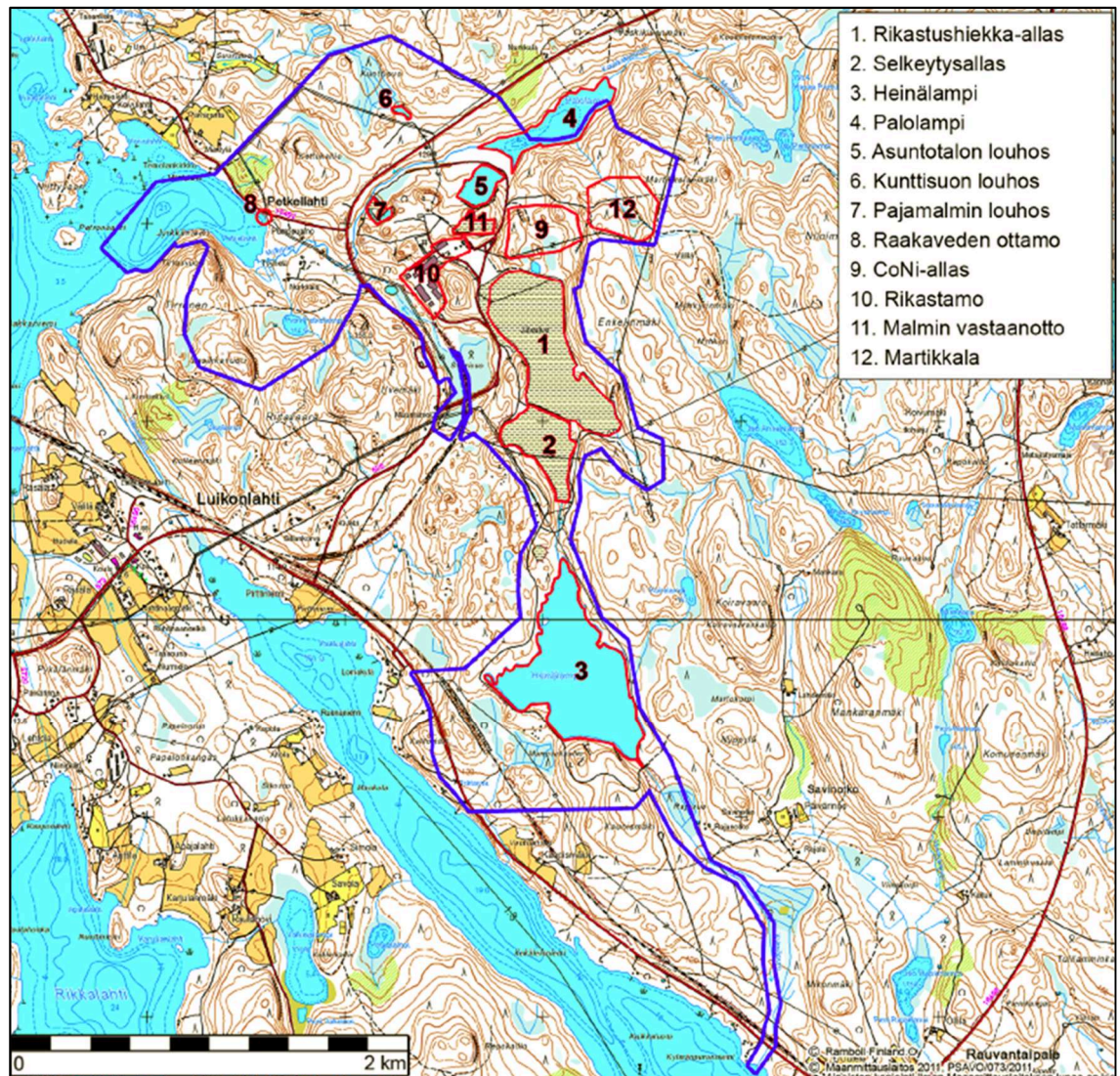
Boliden Kylylahti Oy:n Luikonlahden rikastamoalueelta on matkaa Luikonlahden kyläkeskukseen noin 2 kilometriä länsilounaaseen. Rikastamoalue sijaitsee Luikonlahden kyläyleiskaava-alueen ulkopuolella. Pohjois-Savon maakuntakaavassa 2030 osoitettu kaivostoiminta-alueen suojavyöhyke sivuaa läheltä Luikonlahden kyläyleiskaavan koillisosaa.

Toiminta rikastamoalueella

Kylylahti Copper Oy:n Kylylahden kaivokselta Polvijärveltä louhittava kupari-kobolttimalmi kuljetetaan rikastettavaksi Kaavin Luikonlahden rikastamolle. Luikonlahden rikastamolla malmi murskataan, jauhetaan ja rikastetaan vaahdottamalla. Tuotteina saadaan kupari-kultarikastetta, sinkkirikastetta, koboltti-nikkelirikastetta ja rikkirikastetta.

YVA-hankkeet 2012 ja 2015:

Luikonlahden rikastamon toimintaa on suunniteltu laajennettavaksi. Rikastamon rikastuskapasiteetin lisäämistä koskeva YVA-lain mukainen ympäristövaikutusten arviointiselostus (Kylylahti Copper Oy) on hyväksytty vuonna 2012 ja rikastamon sivutuotteiden ja kaivannaisjätteiden elinkaarisuunnittelua koskeva ympäristövaikutusten arviointiselostus (Kylylahti Copper Oy) vuonna 2015.

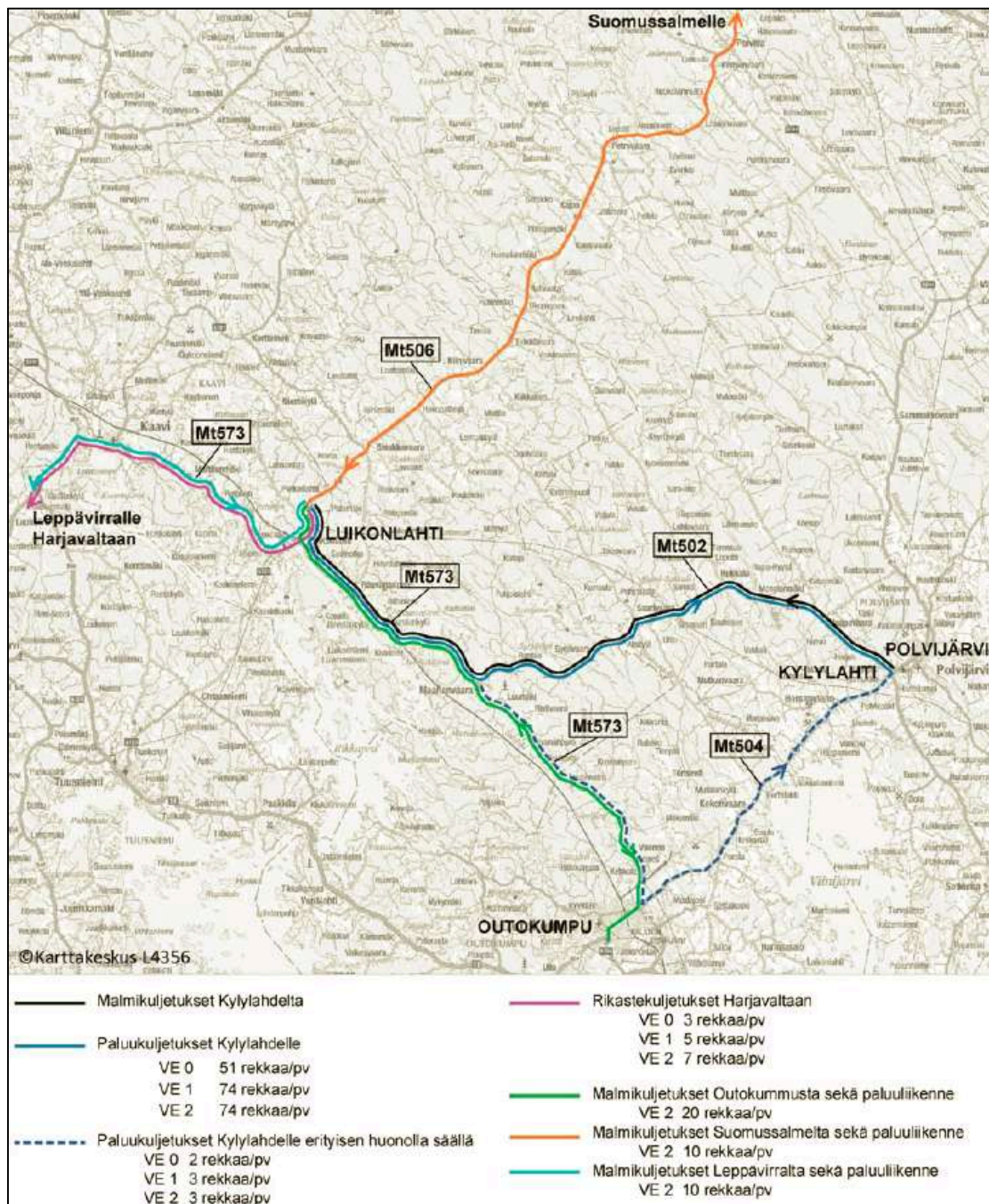

Kuva 17: Luikonlahden rikastamon sijainti ja rikastamoalueen toimintojen, vanhojen louhosten sekä Heinä- ja Palolammen sijainti. Kaivospiirin ja sen apualueen rajausta on esitetty sinisellä viivalla. (Luikonlahden rikastamon sivutuotteiden ja kaivannaisjätteiden elinkaari-suunnittelu, YVA-selostus 2015, ymparisto.fi). Luikonlahden kyläleiskaava-alue sijaitsee kaivosalueen lounais-länsipuolella.

Rikastamon rikastamiskapasiteetin lisäämishankkeen ympäristövaikutukset (Luikonlahden kyläalueen osalta keskeiset vaikutukset):

- Rikastamotoiminnalla arvioidaan olevan positiivisia vaikutuksia Kaavin sekä lähiseudun työllisyyteen ja elinkeinorakenteeseen. Varsinaisten rikastamotyöntekijöiden (40 hlö) lisäksi toiminta työllistää alueellaan myös alihankkijoita.
- Rikastamoon liittyvät toiminnot lisäävät paikallisten palveluiden kysyntää.
- Positiivista välillistä vaikutusta arvioidaan olevan ainakin majoitus-, ravintola-, kauppa- sekä huoltamo- ja korjauspalvelualueille.
- Toiminnalla arvioidaan olevan vapaa-aika- ja luontomatkailua lievästi vähentävä vaikutus lähinnä liikennemäärien kautta. Kyseinen vaikutus kohdistuu tieyhteyksien välittömään läheisyyteen.
- Rekkaliikenne lisääntyy jossakin määrin. Vuorokautiseen työssäkäyntiliikenteen määrään rikastuskapasiteetin nostolla ei ole olennaista vaikutusta.
- Toiminnasta aiheutuvat meluvaikutukset lähiympäristöön ovat erittäin pieniä.
- Mahdollinen rikastushiekka-allas voi lisätä maisemavaikutuksia myös Luikonlahden taajaman alueelle, puusto ja etäisyys kuitenkin estävät suurempien näkyvyysalueiden syntymisen.

- Luikonlahden kyläleiskaava-alueella liikenteen lisääntymisen aiheuttama tärinähaitta voi lisätä viihtyisyyshaittaa, etenkin yöaikaisen liikennöinnin osalta ja tieosuuksilla, joissa asutut rakennukset sijaitsevat lähellä tietä ja joissa tien rakenteet ovat huonokuntoiset tai päällyste on päässyt rikkoutumaan.
- Rikastamohankkeesta ei sen millään toteuttamisvaihtoehdolla arvioida aiheutuvan terveyshaittaa alueen asukkaille. Ajoittaista viihtyisyyshaittaa voi kuitenkin ilmetä lähinnä melun osalta liikennereittien varrella olevissa häiriintyvissä kohteissa.
- Luikonlahden pohjukassa sijaitsevalle Luikonlahden kyläyhdistyksen uimarannalle ei arvioida kohdistuvan rikastamotoiminnasta johtuvia haitallisia vaikutuksia. Uimaranta sijaitsee 3,5 kilometrin päässä Kylmäpuron suulta vesien virtaussuunnassa ylävirran puolella.
- Ei vaikutusta kaivosalueen suojavyöhykkeen ulkopuolisten alueiden yhdyskuntarakenteeseen tai mahdollisiin uusiin rakennushankkeisiin.

Kuva 18: Malmin ja rikasteiden kuljetusreitit ja -määrät keskimääräisenä arkipäivänä (Luikonlahden rikastamon YVA-selostus, osa 2/2, 2012, ymparisto.fi)

4 Selvitykset, suunnitelmat

Suunnittelualuetta keskeisimmin koskevia selvityksiä ja inventointeja ovat:

- Pohjois-Savon maakuntakaavan liittyvät selvitykset
- Vesihuollon kehittämissuunnitelma 2009
- Liikenneturvallisuussuunnitelma 2008

Kaavan yhteydessä tehdyt selvitykset

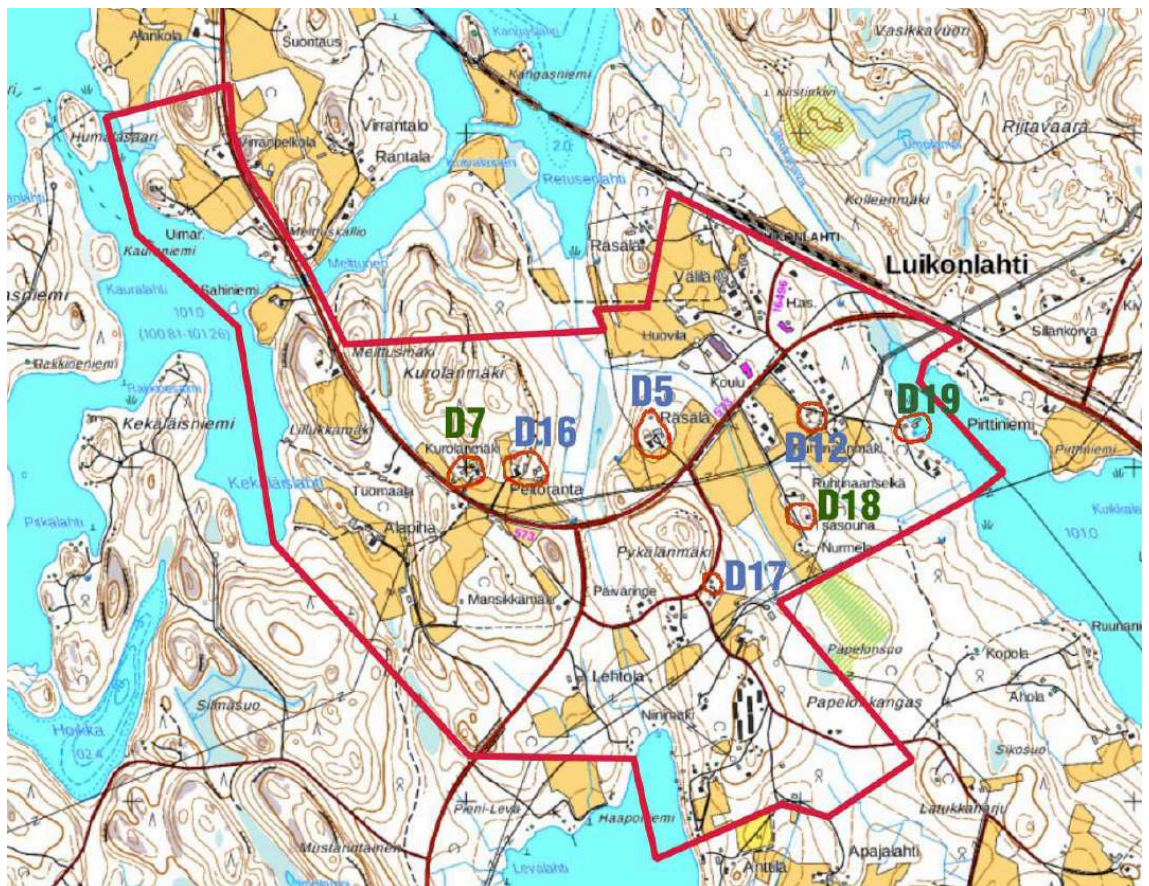
- Rakennuskulttuuriselvitys, syksy 2017
- Linnusto- ja luontoselvitys, kevät - kesä 2017
- Muinaisjäännösinventointi, elokuun lopulla 2018

Kaavaselostukseen on sisällytetty keskeiset tiedot yleiskaava-alueen rakennuskulttuuriin, kulttuuriympäristöön, muinaismuistoihin ja luontoarvoihin liittyen.

4.1 Rakennuskulttuuri ja kulttuuriympäristö

Vuoden 2017 aikana Kaavin Luikonlahden kaava-alueelle on laadittu rakennuskulttuuriinventointi (Kaavi Luikonlahti, Kyläleiskaava-alueen rakennuskulttuurin inventointi. 2017. Arkkitehtuuritoimisto J-P Husso).

Seuraavassa kartassa on esitetty Luikonlahden kyläyleiskaava-alueen rakennuskulttuurin tarkastelualue ja myös laadittavana olevan kaavan suunnittelualue paksulla punaisella rajausviivalla. Myös kohteiden merkittävyysluokkien II ja III rakennuskohteina luetteloidut: D7, D16 ym. on esitetty seuraavassa kartassa.

Kuva 19: Kartassa Luikonlahden kyläyleiskaava-alueen rakennuskulttuurin tarkastelualue ja kohteet (Rakennuskulttuuri-inventointi 2017).

Seuraavassa on kooste ko. inventoinnista ja I, II ja osan III –kohteiden osalta.

4.1.1 Maisemallisesti merkittävät tai tyypilliset alueet

Alla muutamia esimerkkejä maisemallisesti merkittävistä tai suunnittelualueelle tyypillisistä alueista.

Kuva 20: Maisemallisesti mielenkiintoinen rinnepeltomaisema kaartuvan Luikonlahdentien varrella. Peltoalueen yläosassa, metsän tuntumassa ovat Kurolanmäen ja Peltorannan tilojen pihapiirit.

Kuva 21: Näkymä samalta peltoalueelta vastakkaiseen suuntaan kuin ylimpänä olevassa kuvassa. Luikonlahdentien takana, oikealla, on karjaa laiduntamassa.

Kuva 22: Näkymä Luikonlahden kyläkeskuksen tuntumasta, jossa on pientaloasutusta pellon reunassa.

4.1.2 Rakennettu kulttuuriympäristö

Aiemmin mainitussa inventoinnissa 2017 rakennuskohteet on alustavasti luokiteltu kohteiden merkittävyyden mukaan seuraavasti:

Luokittelutunnus I

Rakennushistoriallisesti inventointialueen merkittävimmät rakennukset ja aluekokonaisuudet, joiden säilyminen on syytä turvata esim. yleis- tai asemakaavalla. Luokittelun mukainen väritunnus myös kohdenumerossa, esim. **D#**.

Luokittelutunnus II

Kohde on rakentamisaikansa tyyppin hyvä esimerkki ja hyvin tai melko hyvin säilynyt. Kohteiden säilymisen turvaaminen on suotavaa. Luokittelun mukainen väritunnus myös kohdenumerossa, esim. **D#**.

Luokittelutunnus III

Muut vähempiarvoiset inventoidut kohteet, joihin ei kohdistuisi erityisiä suojeluintressejä. Kohde on mainitsemisen arvoinen, vaikkakin tavanomainen rakennusaikansa edustaja, tai on voinut olla aiemmin tyylikkäämpi, mutta muutosten tai kunnan huonontumisen myötä menettänyt aiempaa edustavuuttaan. Voi olla aluekokonaisuuden osana. Voi myös olla esimerkinomaisena kohteena mukana, vaikka muitakin vastaavan tasoisia, mutta kohteiksi ottamattomia on inventointialueella tai kunnan muissa osissa. Luokittelun mukainen väritunnus myös kohdenumerossa, esim. **D#**.

Merkintöjen selitykset:

kohdenumero: esim. **D7** = inventointikohteen järjestysnumero

hierarkinen luokka: P = paikallinen, M = maakunnallinen, V = valtakunnallinen

arvoluokka: HI = historiallinen, RH = rakennushistoriallinen, MA = maisemallinen

Valokuvat on kuvattu 28.9.2017, kuvaaja J-P Husso. Pääsääntöisesti sisätiloja ei ole inventoitu.

Yleiskaava-alueella on seuraavat rakennuskulttuurikohteet (kohdenumerointi viittaa inventoinnissa käytettyyn numerointiin):

Luokittelutunnus I -kohteet:

I = Rakennushistoriallisesti inventointialueen merkittävimmät rakennukset ja aluekokonaisuudet: kohteiden säilyminen on syytä turvata esim. yleis- tai asemakaavalla.

Ykkösluokan kohteita ei Luikonlahden inventointialueella ole.

Luokittelutunnus II -kohteet:

II = rakentamisaikansa rakennustyyppin hyvä esimerkki:

Kohde on rakentamisaikansa tyyppin hyvä esimerkki ja hyvin tai melko hyvin säilynyt. Kohteiden säilymisen turvaaminen olisi suotavaa.

D7 Kurolanmäki

osoite: Luikonlahdentie 1094, 73670 Luikonlahti
kohdenumero (tunnus kartalla): **D7**
hierarkinen luokka: P
arvoluokka: RH ja MA

Hienosti vanhassa olemuksessaan säilytetty maalaistalon pihapiiri sijoittuu rinnepellon yläosaan, metsän rajaukseen. Tilan asutus on ainakin 1700-1800-lukujen vaihteesta, ellei vanhempaakin.

Saunarakennus on erillään Luikonlahdentien tuntumassa. Järeille pora-kiilakiviperustuksille 1800-luvulla rakennetun asuinrakennuksen tuvista pohjoispuoleinen on purettu 1900-luvulla ja tehty 2 kamaria tilalle.

1992 remontissa uusitut ikkunat ovat perinteistä T-mallia, samoin ulkoverhous on uusittu vanhalla rima-lautatyylillä. Hirsiset navetta ja aitta ovat vielä ryhdikkäinä vanhoine yksityiskohtineen, esimerkkinä kaksiosaisen riviaitan ovien panelointikuvio.

Kuva 23: Kurolanmäki

D18 Pyhittäjä Aleksanteri Syväriläisen tsasouna

osoite: Ruhtinaantie 38, 73670 Luikonlahti
kohdenumero (tunnus kartalla): **D18**
kiinteistötunnus: 204-408-26-3
omistaja: Kuopion ortodoksinen seurakunta
hierarkinen luokka: P
arvoluokka: RH

Kuva 24: Tsasouna

30.8.1981 käyttöön vihitty hirsirakenteinen ortodoksinen tsasouna on jätetty maalaamattomana harmaantumaan. Koristeellisina yksityiskohtina on porrastetusti ja kaarroksin lovetut räystäslaudat.

D19 ent. Enso-Gutzeitin uittotukikohta

osoite: Laituritie noin 36, 73670 Luikonlahti
kohdenumero (tunnus kartalla): **D19**
kiinteistötunnus: 204-408-31-32
omistaja: Kaavin kunta
hierarkinen luokka: P
arvoluokka: RH, H

Kuva 25: Ent. uittotukikohta

Puutavaran uittotoiminnan tarpeisiin tehty tukikohta Luikonlahden luoteispään rannalla on harvinaistunut esimerkki 1960-luvulla hiipuneen puutavaran vesiuiton historiasta.

Toinen rakennuksista, "Aleksin tupa", on tehty pelkkahirrestä ja toinen, suurempi lähellä rantaa, on lautaseinäinen.

Rakennuksia on käytetty uittokaluston säilytykseen; mm. keluveneitä on vedetty katokseen rautaisella kelulla, toisin sanoen vinsillä, joka edelleen on tallella pihassa.

Luokittelutunnus III -kohteet:

III = Muut vähempiarvoiset inventoidut kohteet:

Muut vähempiarvoiset inventoidut kohteet, joihin ei kohdistuisi erityisiä suojeluintressejä. Kohde on mainitsemisen arvoinen, vaikkakin tavanomainen rakennusaikansa edustaja, tai on voinut olla aiemmin tyylikkäämpi, mutta muutosten tai kunnan huonontumisen myötä menettänyt aiempaa edustavuuttaan. Voi olla aluekokonaisuuden osana. Voi myös olla esimerkinomaisena kohteena mukana, vaikka muitakin vastaavan tasoisia, mutta kohteiksi ottamattomia on inventointialueella tai kunnan muissa osissa.

D5 Räsälä

osoite: Luikonlahdentie 1172, 73670 Luikonlahti
kohdenumero (tunnus kartalla): **D5**
kiinteistötunnus: 204-408-13-13
omistaja: yksityisomistuksessa
hierarkinen luokka: P
arvoluokka: RH ja M

Kuva 26: Räsälä

Jo ainakin vuodesta 1714 asuttuna olleen maatilan pihapiiri sijoittuu rinnepelto- ja metsän rajaukseen. Nykyisen asuinrakennuksen vanhin osa on tehty 1800-luvulla, sittemmin sitä on moneen kertaan parannettu ja laajennettu. Vuonna 1877 tehty pitkä rivi-aitta koostuu hirsisistä aitoista ja lautarakenteisista väli- ja jatko-osista.

Riihi on tehty noin 1850. Navetta on vuodelta 1962, sitä edeltänyt navetta on purettu vuoden 1996 inventoinnin jälkeen.

D12 Teatterikumpu

osoite: Laituritie 19, 73670 Luikonlahti
kohdenumero (tunnus kartalla): **D12**
kiinteistötunnus: 204-408-31-33
omistaja: yksityisomistuksessa
hierarkinen luokka: P
arvoluokka: RH

Kuva 27: Teatterikumpu

Kesäteatteritoimintaa varten on vanhaan pihapiiriin, siitä purettujen rakennusten tilalle, tuotu muualta vanhoja rakennuksia. Asuinrakennus siirretty tähän Sivakkavaaran Myllylän talosta vuonna 1976. Vanha aitta on tuotu 1977. Muut rakennukset ja rakennelmat ovat sen jälkeen paikalle tehtyjä.

Rakennuksista osa on vanhoja, mutta osa uudehkoja ja kulissimaisia.

D16 Peltoranta

osoite: Luikonlahdentie 1104, 73670 Luikonlahti
kohdenumero (tunnus kartalla): **D16**
kiinteistötunnus: 204-408-16-11
omistaja: yksityisomistuksessa
hierarkinen luokka: P
arvoluokka: RH ja M

Kuva 28: Peltoranta

Peltorannan tila on lohkaistu viereisen Kurolanmäen tilan alueista. Asuinrakennus valmistui asuttavaksi v. 1948, jolloin myös hirsinen navettarakennus on tehty. Lautarakenteinen aitta on 1950-luvulta. Saunaosa on tehty hirrestä ja sen pukuhuone laudasta.

D17 Pykälämäentie 36

osoite: Pykälämäentie 36, 73670 Luikonlahti
kohdenumero (tunnus kartalla): **D17**
kiinteistötunnus: 204-408-13-2
omistaja: yksityisomistuksessa
hierarkinen luokka: P
arvoluokka: RH

Kuva 29: Pykälämäentie 36

Vaattimaton, pieni asuinrakennus talousrakennuksineen vanhan maantien vieressä on kuin esimerkki 1800-1900-luvun tienoon asumisesta.

Osin matala kivijalka on tehty luonnonkivistä latomalla. Pystysuuntainen, punainen ulkoverhous on takapäädyssä tuppeen sahattua lautta, muualla rimalautaa. Ikkunoista kaksi on pienikokoisia T-ikkunoita, yksi myös pieni neliruutuinen, muut uudempia ja nekin pieniä. Sisäänkäynnin katos näyttää lisätyn lähivuosisikymmeninä.

IV = inventointiluettelon ulkopuolelle nyt jätettävät aikaisemmat kohteet:

D6 Onnela; entinen koulu

osoite: Luikonlahdentie 1200, 73670 Luikonlahti
kohdenumero (tunnus kartalla): **D6**
kiinteistötunnus: 204-408-14-3
omistaja: Kaavin kunta
hierarkinen luokka: -
arvoluokka: -

Kuva 30: Kuvassa jäljellä oleva koulurakennus.

Vanhaa koulua ei enää ole, sen tuhosi tulipalo.

4.2 Arkeologinen kulttuuriperintö

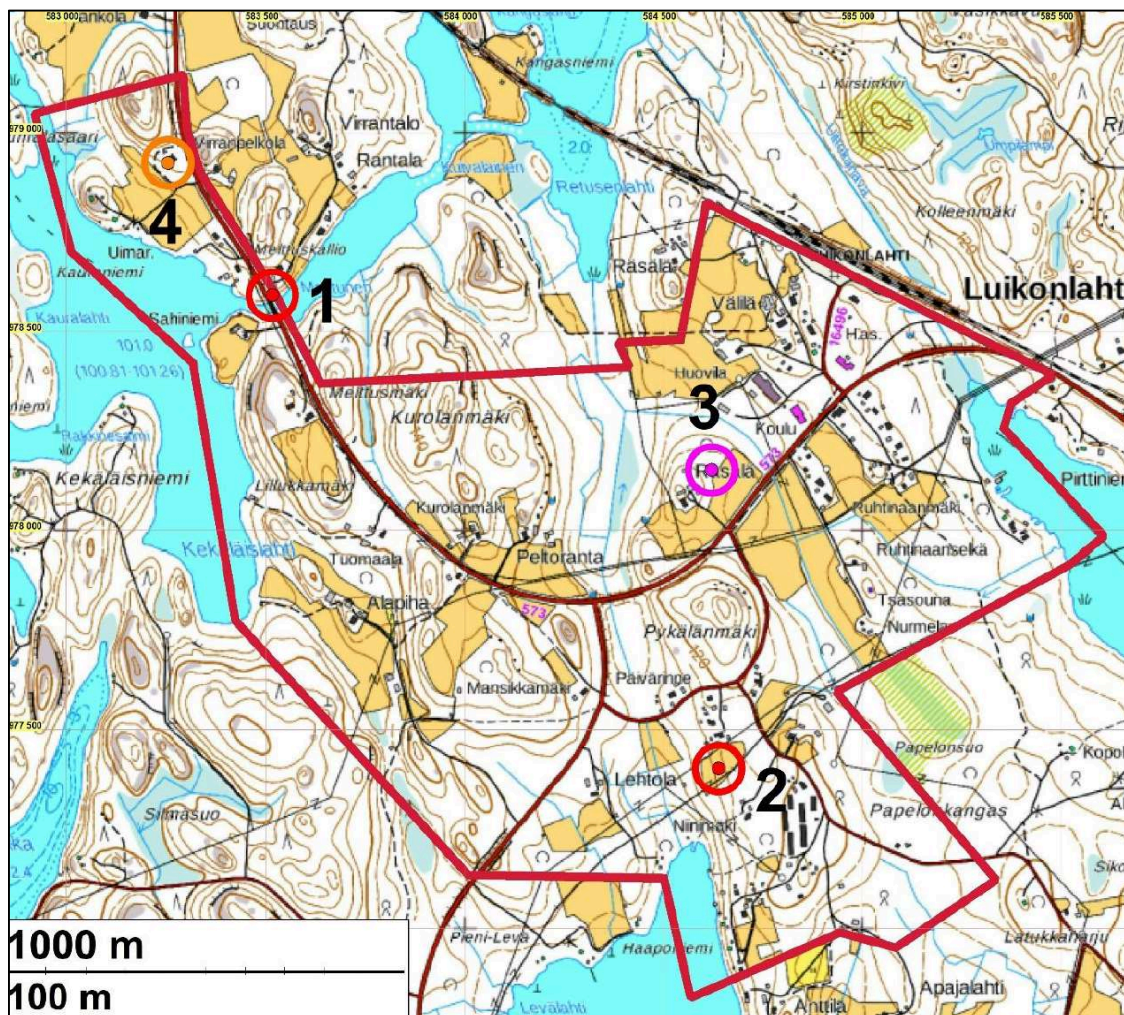
Alueelle tehtiin muinaisjäännösinventointi syksyllä 2018 (Mikroliitti Oy)

Kaava-alueelta ei tunneta entuudestaan esihistoriallisia kiinteitä muinaisjäännöksiä.

Ennen kaava-alueen inventointia alueen läheisyydestä tunnettiin yksi tarkemmin rajaa-maton kiinteä muinaisjäännös, historiallisen ajan hautapaikka, 1 Melttusvirta sekä kivi-kautisen esineen löytöpaikka 4 Ala-Pelkola.

Inventoinnin tuloksena muinaisjäännökselle Melttusvirta saatiin rajattua karkeasti mui-naisjäännösalue, lisäksi sen alueelta saatiin viitteitä kivikautisesta asuinpaikasta. Ala-Pel-kolan löytöpaikka jää sellaiseksi.

Inventoinnin aikana todettiin alueelta yksi uusi kiinteä muinaisjäännös 2 Mietilä sekä yksi mahdollinen muinaisjäännös 3 Mattila. Molemmat uudet kohteet ovat historiallisen ajan talonpaikkoja.

Kuva 31: Inventointikohteiden sijainnit. Punaiset pallot ovat kiinteitä muinaisjäännöksiä, vaalean punainen pallo on mahdollinen muinaisjäännös ja oranssi pallo irtolöytöpaikka.

Kiinteät muinaisjäännökset

1 KAAVI MELTTUSVIRTA

Mjunnus: 1000001789

Laji: kiinteä muinaisjäännös

Tyyppi: hautapaikka, asuinpaikka

Ajoitus: moniperiodinen, kivikautinen, historiallinen

Tutkijat: Jouko Aroaho 1983 tarkastus, Timo Jussila 2003 inventointi,
Tiainen ja Koskinen 2018 inventointi

Huomiot: Muinaisjäännösrekisteri:

Kohde sijaitsee Melttusvirran pohjoisrannalla, nykyisen sillan kohdalla ja mahdollisesti sen itäpuolella. Paikalla on muistomerkki. Kyseessä on Suomen sodan 1808-1809 aikainen taistelu- ja hautauspaikka. Paikalta on löytynyt ihmisen luita ja pää-kalloja.

Aroaho 1983:

Kesäkuun 9. päivänä 1983 Kaavin kunnantoimiston kautta ilmoitettiin, että Melttusvirran uuden sillan rakennustöiden yhteydessä oli tavattu ihmisen luita. Kävin paikalla seuraavana päivänä, ja totesin, että virran pohjoisrannalla, uuden sillan itä-puolella on paikalla käytyyn Suomen sodan taisteluun liittyvä hautauspaikka. Met-sään nousevasta luiskasta oli löydetty kallo ja reisiluita, jotka on haudattu paikalle liikutettuun maahan.

Puhdistuessaan luiskaa irtomaasta, näkyviin tuli puhelintolpan kohdalla vielä kahden kalon jäännökset. Ne olivat lähekkäin ja ilmeisesti luurangot olivat vahingoittuneet löytöjen asennosta päätellen jo mainittua puhelinpylvästä pystytettäessä jalkapuolen osistaan. Alempi hyvin säilynyt kallo oli luiskaprofiilissa selvästi näkyvässä kuopassa kasvopuoli alaspäin, ylempi oli rikkoontunut. Kuopan maa oli hie-man hiilen ja noen sekaista. Koska rakennustyöt eivät uhanneet jäljellä olevaa hautauspaikkaa, en tutkinut aluetta laajemmin kaivamalla. löytyneet jäännökset jätin paikalle. Kuopiossa 20.6.83

Tiainen & Koskinen 2018:

Teoksen Suomen sodan historia 1808-1809 (Lappalainen et al.2008) mukaan Melttusvirralla ei käyty ko. sotaan liittyviä taisteluita. Ruotsin ja Venäjän armeijoiden joukko-osastot eivät ole olleet Kaavilla samaan aikaan, eikä upseerien aika-laiskirjeissä ole mitään mainintaa Melttusvirran taistelusta. Teoksessa jätetään kuitenkin avoimeksi se mahdollisuus, että virran kohdalla muutaman tiedustelijan partio yhdessä kaavilaisten talonpoikien kanssa olisi ampunut kohti venäläisten etu-joukkoja. (Lappalainen et al. 2008, s. 232).

J. Maukonen kävi Melttusvirralla Liperin kihlakunnan muinaisjäännösten luetteloinnin yhteydessä vuonna 1877. Maukonen havaitsi kaivamastaan koekuopasta vahingoittuneen luurangon noin puolentoista jalan syvyydessä. Samasta kohtaa Maukonen havaitsi paloja kahdesta muustakin pääkallosta. Maukosen mukaan ”Todellakin lienee joku määrä joukkoa [paikalla] kaatunut, koska virran pohjoisrannalla on pääkalloja ennen ollut kuulemma runsaasti vieriskelemässä”. Maukonen yhdistää kohteen paikallisilta kuulemansa perusteella sekä Kustaa III:n sotaan (1788-90) että Suomen sotaan (1808-09). (Maukonen 1877, s. 138).

Muinaisjäännösrekisterissä kohteella ei ole muinaisjäännösrajausta – sen pistemäinen paikkatieto osoittaa sillan kupeeseen, tien täyttömaaluiskaan. Inventointi-alue rajautuu

paikalla Luikonlahdentien ja tien länsipuolelle. Kohteen epämääräisyyden vuoksi paikka tarkastettiin inventoinnin yhteydessä, vaikka se sijaitsee juuri ja juuri inventointialueen ulkopuolella.

Melttusvirran yli kulkeva Luikonlahdentien silta on rakennettu v. 1983. Tietä on virran pohjoispuolella korotettu nelisen metriä. Aroalhon tarkastuskertomuksessa mainitsemaa puhelinpylvästä paikalla ei enää ole, kuten ei koko puhelinlinjaakaan. Maantien itäpuolella pusikossa, paikassa missä maasto nousee hieman maantien täyttöluisasta, sijaitsee halkaisijaltaan noin metrin levyinen ja noin 40 cm syvä kuoppa (N 6978589 E 583518). Nelisen metriä kuopasta itään maasta pilkottaa maa-ankkurin haruksen pää. Mainittu kuoppa tulkittiin Aroalhon mainitsemaksi puhelinpylvään kuopaksi.

Koekuopan 1 löytöjen perusteella paikalla on kivikautinen asuinpaikka. Tien teko on epäilemättä tuhonnut kivikautisen asuinpaikan länsiosaa, mutta paikan topografian perusteella pitäisin todennäköisenä sitä, että asuinpaikka jatkuu nyt havaitusta paikasta itään.

Vaikka alueelle tehdyistä koekuopista ei tehty havaintoja hautauksista, ovat paikalta aiemmin tehdyt havainnot ihmisen jäännöksistä (Maukonen 1877 ja Aroalho 1983) vakuuttavat. Historiallisten lähteiden perusteella vaikuttaa siltä, että Melttusvirran taistelua ei ole koskaan käyty. Voisivatko paikalta aiemmin löydetty luut liittyä esimerkiksi paikalla mahdollisesti sijainneeseen kyläkalmistoon?

Kohteelle esitetty muinaisjäännösraja on karkea arvio, joka perustuu alueen topografiaan: nyt muinaisjäännökseksi rajattu alue on metsäistä, loivasti kohti Melttusvirtaa laskevaa hiekkakangasta. Nykyisen sillan länsipuolella maasto on matalaa ja kosteapohjaista. Kohteen todellisen laajuuden ja luonteen selvittäminen vaatisi jatkotutkimuksia. Muinaisjäännösrekisterin pistekoordinaatti on korjattu osoittamaan löydöllisen koekuopan kohdalle.

2 KAAVI MIETILÄ

Mj tunnus: uusi kohde 1000034421

Laji: kiinteä muinaisjäännös

Tyyppi: talonpaikka

Ajoitus: historiallinen

Huomiot: Tiainen & Koskinen 2018:

Vuoden 1823 kartalla (Thilen 1823) Rikkalahden koillisosaan on merkitty kaksi taloa, numerot 9 (Postila) ja 10 (Mietilä). Paikalla on nimeämättömät talot samoissa paikoissa myös vuoden 1845 pitäjänkartalla (Thilen 1845). Vuoden 1974 peruskartalla tilanne on muuttunut: pohjoisempi taloista Mietilä on autioitunut ja sen paikalla on pellon ja metsän raja. Postilan talo sen sijaan on edelleen asuttu.

Vuoden 1823 kartan talot pystyy asemoimaan nykykartalle arviolta 30-40 metrin tarkkuudella. Paikkaa tarkastaessa nykyisen Niinimäen talon luoteispuolelta todettiin neljä raivausröykkiötä sekä yksi, noin 4,5 x 4,5 m kokoinen rakennuksen perustus. Perustuksen ne-kulmalla oli nähtävissä noin 1,5 x 1,5 m kokoisien uunin jäännökset. Perustus oli tehty kivistä ja maasta – sammalkerroksen alta pilkotti myös muutama tiilen kappale.

Alueelta havaitut raivausröykkiöiden halkaisija vaihteli 5 ja 7 m välillä. Ne olivat pikeminkin lykitty alarinteeseen kuin huolellisesti paikalleen kasattuja. Maasto rakennuksen perustuksen ja raivausröykkiöiden alueella on avarapohjaista talousmetsää.

Havaittu rakennuksen perustus sijoittuu noin 35 m vuoden 1823 kartalta asemoidun talon paikan eteläpuolelle. Vanhalta kartalta asemoitu talo sijoittuu nykyisen voimajohtolinjan kohdalle. Paikalla kasvaa puolitoistametristä sankkaa horsmikkaa ja pajukkoa, missä havaintojen tekeminen oli mahdotonta – maanpintaa pystyi havainnoimaan ainoastaan jallalla tunnustelemalla.

Havaittu rakennuksen perustus sopii muutamien kymmenien metrien asemointi-tarkkuus hyväksyen Mietilän vanhaksi talonpaikaksi. Muinaisjäännösrajaus perustuu havaittuun rakennukseen ja sitä ympäröivään alueeseen.

Muut kohteet

3 KAAVI MATTILA

Mjtnnns: uusi kohde 1000035126

Laji: mahdollinen muinaisjäännös (ei suojelukohde)

Tyyppi: talonpaikka

Ajoitus: historiallinen

Tutkijat: Tiainen ja Koskinen 2018 inventointi

Huomiot: Tiainen & Koskinen 2018:

Vuoden 1823 kartalla (Thilen 1823) nykyisen Räsälän talo itäpuolelle koillisosaan on merkitty taloa numerolla 17 (Mattila). Paikalla on nimeämätön talo myös vuoden 1845 pitäjänkartalla (Thilen 1845). Vuoden 1976 peruskartalla tilanne on muuttunut: Räsälän talo on nykyisellä paikallaan ja vanhemmille kartoille merkityn talon kohdalla on peltoa.

Pellot ovat paikalla nykyisin vuoden 1976 peruskartalle merkittyä pienialaisemmat. Räsälän nykyisen talon koillis-pohjoispuolella on nykyisen sakean aluskasvillisuuden peittämää koivumetsää. Vanhan talon kohdalla ei havaittu rakennuksen jään-teitä. Paikka sijaitsee nykyisen pellon ja koivikon rajalla. Metsässä pellon puolella on muutamassa kohdassa eri kokoisia kivikasoja – kyseessä on mitä ilmeisemmin pellostä nosteltujen kivien raivausröykkiöt. Vanhan talon paikalle pellon laitaan tehtiin yksi koekuoppa. Koekuopan sekoittuneesta muokkauskerroksesta löytyi pala palanutta luuta.

Reilu 60 metriä vanhalta talon paikalta länteen sijaitsee noin 80 m pituinen, kuta-kuinkin pohjois-etelä suuntainen kiviäitä. Kiviäidan leveys on noin 1,4 m ja korkeus noin 50-80 cm. Kiviäitä ei sijaitse nykyisellä tai vanhalla kiinteistörajalla.

Vaikka vanhasta talonpaikasta ei paikalla tehty havaintoja, pitäisin paikkaa mahdollisena muinaisjäännöksenä. Kohtuullisen tarkan karttapaikannuksen (arviolta noin 25 m) perusteella vanha talo on sijainnut nyt maastossa tarkastetulla kohdalla.

4.3 Luontoselvitys

4.3.1 Yleistä

Työn tarkoituksena oli selvittää Kaavin Luikonlahden kylän oikeusvaikutteisen osayleiskaava-alueen luontoarvot. Työn tilaajana oli Maankäytönsuunnittelu Kaavaharju ja Kaavin kunta.

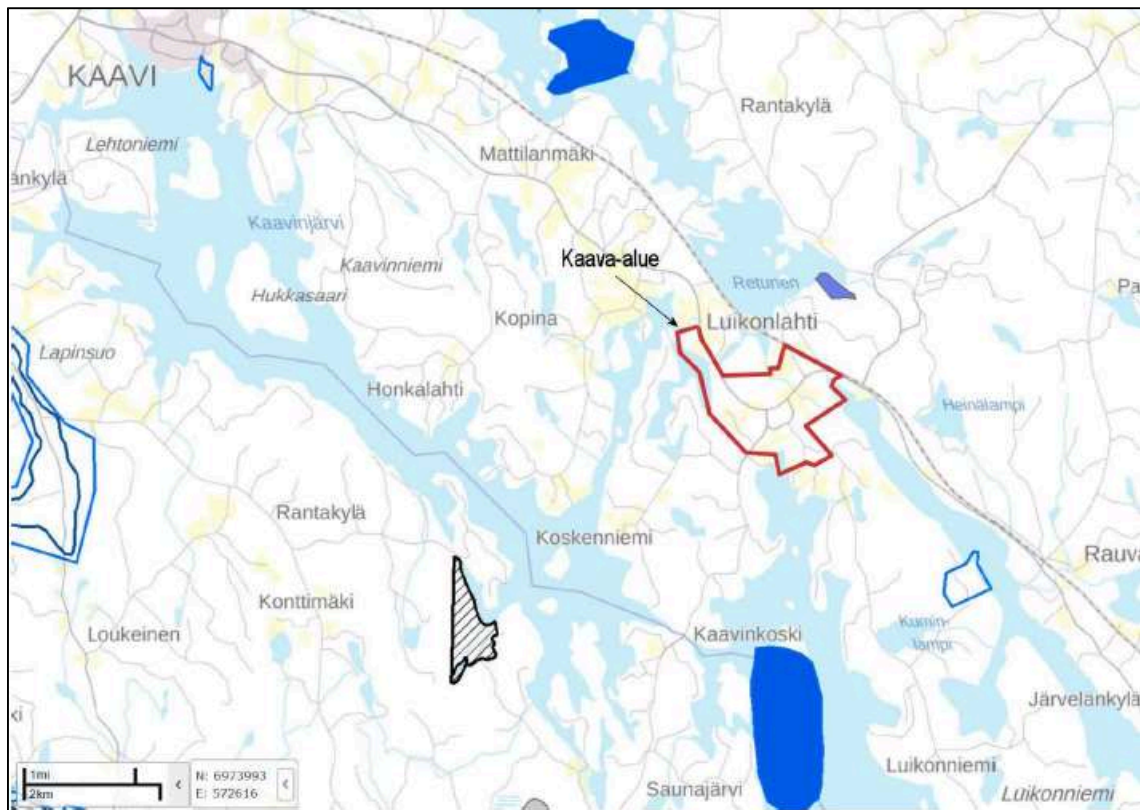
Luontoselvitys käsitti yleiskaava-alueen luontoarvojen nykytilan selvittämisen kasvillisuuden ja arvokkaiden elinympäristöjen osalta. Arvokkaita elinympäristöjä ovat luonnonsuojelulain suojellut luontotyytit, vesilaissa suojellut pienvedet, metsälaissa mainitut erityisen tärkeät elinympäristöt sekä uhanalaiset luontotyytit. Lisäksi työssä on arvioitu luontodirektiivin liitteen IVa lajien mahdollisia elinympäristöjä.

Selvityksen taustatietoina käytettiin Ympäristöhallinnon Karpalo- ja Eliölajit-tietojärjestelmiä sekä alueen peruskarttoja ja ilmakuvia (Maanmittauslaitoksen peruskartta ja ortokuva-aineisto 06/2017). Taustatietojen perusteella valittiin maastossa tarkastettavat kohteet. Luonnontilastaan selvästi muuttuneet ja rakennetut alueet jätettiin maastotarkastelun ulkopuolelle.

Luontoselvityksen maastotyöt tehtiin 10.7.2017

Alueen yleiskuvaus

Luikonlahti sijaitsee Kaavin kunnassa ja Pohjois-Savon maakunnassa noin 50 kilometriä Kuopiosta itään. Selvitysalueen sijainti on esitetty seuraavassa kuvassa.

Kuva 32: Yleiskaava-alueen sijainti (punainen raja) ja lähimmät suojelu- ja pohjavesi-alueet (Ympäristökarttapalvelu Karpalo 21.9.2017)

Alue kuuluu eteläboreaalaisella vyöhykkeellä Järvi-Suomen (2b) alueeseen sekä Suomen suoaluejaottelussa viettokeitaisten alueeseen. Kaava-alueen läpi kulkee Kaavilta Outokumpuun kulkeva maantie 573. Alueen läpi kulkee kolme sähkölinjaa.

4.3.2 Maa- ja kallioperä

Alue on maaperältään hiekkamoreenia. Kalliomaita on Kurolanmäellä ja Pykälänmäellä, joissa korkeimmat kohdat ovat 125-145 metriä merenpinnan yläpuolella. Kallioperä on graniittia, granodioriittia ja kiilleliusketta. Kaava-alue on pääosin kivennäismaata, suota sijoittuu pienialaisesti järvenlahtien välisiin notkoihin. Alueen metsämaista valtaosa on metsäkasvillisuustyyppiltään lehtomaista kangasta. Peltoviljelyksiä on kaava-alueesta arvioiden kolmannes (Maanmittauslaitoksen Paikkatietoikkuna 9/2017).

4.3.3 Vesistöt ja pohjavesialueet

Kaava-alue rajautuu eteläosastaan Rikkaveden Rikkalahteen ja Luikonlahteen sekä länsiosastaan Kaavinjärven Kekäläislahteen. Alueella on neljä peruskarttoihin merkittyä lähettä. Alueella ei ole pohjavesialueita (Ympäristökarttapalvelu Karpalo 22.9.2017).

4.3.4 Suojelualueet ja uhanalaiset lajit

Selvitysalueella tai sen läheisyydessä ei sijaitse luonnonsuojelualueita tai muuten huomionarvoisia alueita (Ympäristökarttapalvelu Karpalo 22.9.2017). Alueelta on tiedossa yksi vanha suikeanoidanlukkoesiintymä (*Botrychium lanceolatum*) (Pohjois-Savon ELY-keskus 3.7.2017).

4.3.5 Maastotyön tulokset

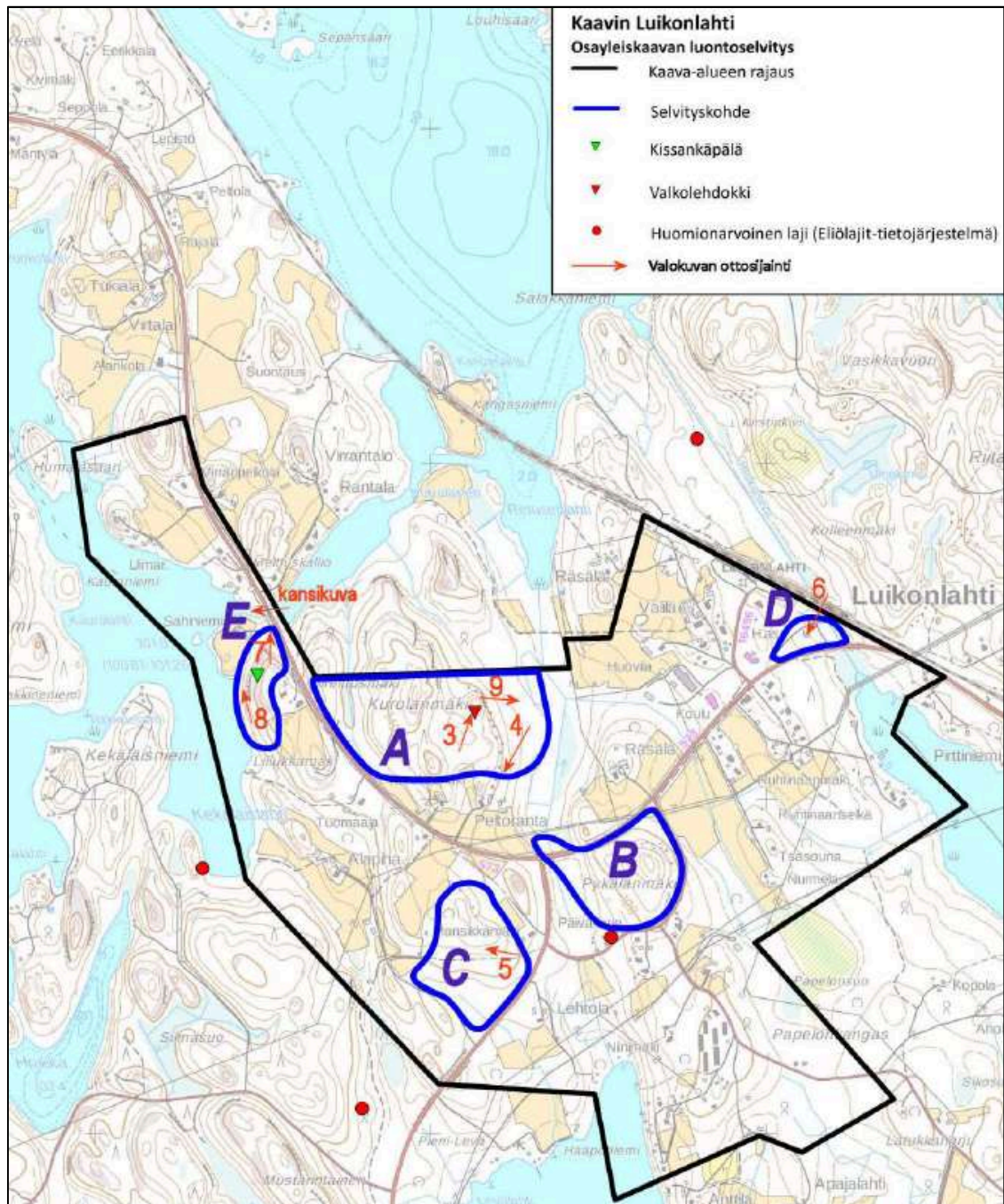
Seuraavassa on esitetty maastossa läpikäytyjen kohteiden kuvaukset. Kohteet on esitetty kuvassa 33.

ALUE A

Meltusmäen ja Kurolanmäen notkossa Melttuseen laskee oja, jonka varsi ei ole luonnontilainen. Mäkien rinteet ovat nuoria lehtipuuvaltaisia kasvatuskuusikoita. Kurolanmäen päällysosa on osittain varttunutta harvennettua kuusikkoa, etelärinteessä puusto on jo osin uudistuskypsää. Laella on myös kuusitaimikko, jonka reunalla kasvoi **valkolehdokkia** (*Platanthera bifolia*) (kuva 34. Metsäkasvillisuustyyppinä alueella on lehtomainen kangas. Mäen itärinne laskeutuu säästöpuumänty- ja kuusipuina notkoalueen taimikkoon.

Mäenrinteessä on vanha vedenottoon rakennettu lähde, josta on vedetty aikanaan oja (kuva 35). Lähteen ympäristön puusto on vanhaa harmaaleppää, muussa kasvillisuudessa päälaajiston muodostavat puna-ailakki, vadelma, käenkaali, hiirenporras, nokkonen, oja-kellukka, terttuselja ja sudenmarja. Lähde ja siitä laskeva oja eivät ole luonnontilaisia.

Alueelta ei havaittu luontokohteita. Valkolehdokki on luonnonsuojelulain 42§:n nojalla rauhoitettu. Luonnonsuojelulaki ei estä alueen käyttämistä maa- ja metsätalouteen tai rakennustoimintaan, mutta rauhoitettuja kasveja on kuitenkin vältettävä vahingoittamasta tai häiritsemästä, jos se on mahdollista ilman merkittäviä lisäkustannuksia.

Kuva 33: Luontoselvitysalueen raja, selvityskohteet (A-E) ja valokuvien ottosijainnit (3-9).

Kuvat 34 ja 35: Vasemmalla taimikon vieressä kukkiva valkolehdokki (Luontoselvitys kuva 3), oikealla itärinteen vanha vedenottoon rakennettu lähde (Luontoselvitys kuva 4) .

ALUE B

Pykälänmäen metsät ovat lehtomaisen kankaan varttunutta kasvatuskuusikkoa, jossa sekapuuna on runsaasti järeää koivua. Pykälänmäen eteläpuolella Päivärinteessä tilan pihalla on ollut suikeanoidanlukko -esiintymä, joka kuitenkin vaikuttaa hävinneeltä (P-Savon ELY-keskus 3.7.2017). Suikeanoidanlukko kuuluu vaarantuneisiin (VU) lajeihin Suomessa.

Tien pohjoispuolella pellon vieressä harvennusrisukon alta purkautuu lähdepuro, joka vaikuttaa ainakin osittain kaivetulta. Lähdepuro ja sen ympäristö eivät ole luonnontilaisia.

Alueelta ei havaittu luontokohteita.

ALUE C

Mansikkamäen metsät ovat nuoria ja varttuneita, motoharvennettuja lehtomaisia kasvatuskuusikoita sekä päällysosastaan uudistuskypsää männikköä (kuva 36).

Alueelta ei havaittu luontokohteita.

ALUE D

Vanhan huoltoaseman itäpuolisessa metsässä oleva lähde on rengastettu (kuva 37). Lähde ja sen ympäristö eivät ole luonnontilaisia.

Alueelta ei havaittu luontokohteita.

4.3.6 Eläimistö

Kaava-alueelle sijoittuu monenlaisia elinympäristöjä haja-asutusalueen omakotitalojen pihoista peltoihin ja kasvatusmetsiin. Alueen nisäkäslajiston voidaan arvioida olevan tavanomaista taajama- ja haja-asutusalueilla viihtyvää lajistoa, kuten jänis, hirvi, orava ja kettu. Itse kaava-alueella ei suoraan ole sellaisia laajempia yhtenäisiä varttuneita kuusi-sekametsiä, jotka voisivat olla potentiaalisia liito-oravan elinympäristöjä. Alueella ei myöskään ole pieniä lampia tai järviä, jotka voisivat olla viitasammakon elinympäristöjä, joskin isompien järvien ranta-alueilla voi olla lajille sopivia kutualueita.

Kuvat 36 ja 37: Vasemmalla Mansikkamäen päällysosan männikköä (Luontoselvitys kuva 5), oikealla rengastettu lähde (Luontoselvitys kuva 6)

ALUE E

Lillukkamäen metsät ovat varttuneita kasvatusmänniköitä. Alueen päällysosasta on maisemaltaan hieno, mutta melko sulkeutunut näkymä järvelle. Rinteeseen merkityt jyrkänteet ovat noin 10 metriä korkeita jyrkkiä rinteitä. Jyrkänteiden alusmetsä kasvaa vanhaa mäntyä sekä lehtipuustoa, kuten pihlajaa. Jyrkänten kuivahkon kankaan kasvillisuudessa kasvaa silmälläpidettävää (NT) kissankäpälää (*Antennaria dioica*).

Alueelta ei havaittu luontokohteita. Alueen jyrkänteet eivät ole pystysuoria kallioseinämiä eivätkä metsälain tarkoittamia elinympäristöjä.

Kuvat 38 ja 39: Vasemmalla näkymä Lillukkamäeltä (Luontoselvitys kuva 7), oikealla rantajyrkännettä (Luontoselvitys kuva 8).

4.3.7 Maisema

Luikonlahden kaava-alueella maisema on tavanomaista haja-asutusalueen maisemakuvaa, jota elävöittää ajoittaiset näkymät ympäröiville järville (seuraava kuva) sekä peltoaukeille. Maantien varren metsät ovat pääosin lehtipuustoisia.

Kuva 40: Järvinäkymää Melttusvirran sillalta itään Kauralahden suuntaan.

Kuva 41: Näkymä Kurolanmäeltä (Luontoselvitys kuva 9).

Alueen korkeammilta mäiltä on paikoin hyvät näkymät laajemmalle (kuva 41), mutta alueella ei ole luonnonmaisemallisesti erityisen arvokkaita paikkoja.

4.3.8 Yhteenveto

Kaavin Luikonlahden osayleiskaava-alueelta ei löydetty metsälain, vesilain tai luonnon-suojelulain tarkoittamia erittäin tärkeitä elinympäristöjä eikä myöskään uhanalaisia luontotyyppejä.

Alueella sijaitsevat lähteet on pääosin rakennettu vedenottoon tai niiden ympäristö on muulla tavalla muokattu.

Alueelta löydettiin luonnonsuojeluasetuksella rauhoitettua valkolehdokkia sekä silmälläpidettävää kissankäpälää, jotka on hyvä huomioida alueen maankäytössä.

Kaava-alueella ei sijaitse luontodirektiivin liitteen IVa lajien potentiaalisia elinympäristöjä.

5 Suunnittelutavoitteet

5.1 Yleistä

Maankäyttö- ja rakennuslain (MRL) mukaan yleiskaavan tarkoituksena on kunnan tai sen osan yhdyskuntarakenteen ja maankäytön yleispiirteinen ohjaaminen sekä toimintojen yhteen sovittaminen.

Yleiskaavaa voidaan käyttää myös rakennusluvan myöntämisen perusteena (MRL 44 §). Rakennuslupa rakennuksen rakentamiseen voidaan myöntää, jos oikeusvaikutteisessa yleiskaavassa on erityisesti määrätty kaavan tai sen osan käyttämisestä rakennusluvan myöntämisen perusteena. Määräys ei voi koskea aluetta, jolla maankäytön ohjaustarve edellyttää asemakaavan laatimista. Edellytyksenä on lisäksi, että yleiskaava ohjaa riittävästi rakentamista ja muuta maankäyttöä kyseisellä alueella.

Ranta-alueeseen kuuluvalla rantavyöhykkeelle ei saa rakentaa (tietyin poikkeuksin) rakennusta ilman asemakaavaa tai sellaista oikeusvaikutteista yleiskaavaa, jossa on erityisesti määrätty yleiskaavan tai sen osan käyttämisestä rakennusluvan myöntämisen perusteena (MRL 72 §).

Laadittaessa kaavaa alueelle, johon kuuluu olevaa kyläaluetta, ei kyläalueella sovelleta mitä MRL 73 §1 momentin 3 kohdassa (ranta-alueille jää riittävästi yhtenäistä rakentamatonta aluetta) säädetään edellyttäen, että virkistykseen soveltuvien alueiden riittävyys otetaan huomioon (MRL:n 1.5.2017 voimaan tullut muutos MRL 73.1 §).

Luikonlahden kyläyleiskaava on tarkoitus laatia em. mukaisesti suoraan rakennuslupaan oikeuttavana - varsinkin kylärakenteen kannalta keskeisimpien (kylän sisäiset ja ulkopuoliset ranta-alueet mukaan lukien) rakentamisalueiden osalta.

Suunnittelussa on tärkeää vuorovaikutteisuus ja avoimuus maanomistajien, kuntalaisten ja eri sidosryhmien kanssa. Erityisesti maanomistajilla tulee olla mahdollisuus vaikuttaa suunnitteluratkaisuihin ennen kuin lopulliset ratkaisut ja päätökset on tehty.

Luikonlahden kylän yleiskaavasuunnittelulle tavoitteita asettavat em. maankäyttö- ja rakennuslain ohella mm.

- Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet
- Maakunnalliset suunnitelmat kuten maakuntakaava
- Paikallistason (kunnan ja maanomistajien) tavoitteet
- Yleiskaavan laadinnan aikana pidettävät neuvottelutilaisuudet
- Luonto-, maisema- ja kulttuuriympäristöön liittyvät arvot

5.2 Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet

Valtioneuvosto päätti valtakunnallisista alueidenkäyttötavoitteista 14.12.2017. Päätös on tullut voimaan 1.4.2018. Päätöksellä valtioneuvosto korvaa valtioneuvoston vuonna 2000 tekemän ja 2008 tarkistaman päätöksen valtakunnallisista alueidenkäyttötavoitteista.

Maakunnan suunnittelussa ja muussa alueiden käytön suunnittelussa on huolehdittava valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden huomioon ottamisesta siten, että edistetään niiden toteuttamista (maankäyttö- ja rakennuslaki 24 §).

Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet koskevat Luikonlahden kyläalueen yleiskaavoi-
tusta erityisesti seuraavien kokonaisuuksien osalta:

Toimivat yhdyskunnat ja kestävä liikkuminen

- Edistetään koko maan monikeskuksista, verkottuvaa ja hyviin yhteyksiin perustuvaa alueraken-
netta, ja tuetaan eri alueiden elinvoimaa ja vahvuuksien hyödyntämistä. Luodaan edellytykset elin-
keino- ja yritystoiminnan kehittämiseksi sekä väestökehityksen edellyttämälle riittävälle ja moni-
puoliselle asuntotuotannolle.
- Luodaan edellytykset vähähiiliselä ja resurssitehokkaalle yhdyskuntakehitykselle, joka tukeutuu
ensisijaisesti olemassa olevaan rakenteeseen. Suurilla kaupunkiseuduilla vahvistetaan yhdyskun-
tarakenteen eheyttä.
- Edistetään palvelujen, työpaikkojen ja vapaa-ajan alueiden hyvää saavutettavuutta eri väestöryh-
mien kannalta. Edistetään kävelyä, pyöräilyä ja joukkoliikennettä sekä viestintä-, liikkumis- ja
kuljetuspalveluiden kehittämistä.
- Merkittävät uudet asuin-, työpaikka- ja palvelutoimintojen alueet sijoitetaan siten, että ne ovat
joukkoliikenteen, kävelyn ja pyöräilyn kannalta hyvin saavutettavissa.

Tehokas liikennejärjestelmä

- Edistetään valtakunnallisen liikennejärjestelmän toimivuutta ja taloudellisuutta kehittämällä ensi-
sijaisesti olevia liikenneyhteyksiä ja verkostoja sekä varmistamalla edellytykset eri liikennemu-
tojen ja -palvelujen yhteiskäyttöön perustuville matka- ja kuljetusketjuille sekä tavara- ja henkilö-
liikenteen solmukohtien toimivuudelle.

Terveellinen ja turvallinen elinympäristö

- Varaudutaan sään ääri-ilmiöihin ja tulviin sekä ilmastonmuutoksen vaikutuksiin. Uusi rakentami-
nen sijoitetaan tulvavaara-alueiden ulkopuolelle tai tulvariskien hallinta varmistetaan muutoin.
- Ehkäistään melusta, tärinästä ja huonosta ilmanlaadusta aiheutuvia ympäristö- ja terveyshaittoja.
- Haitallisia terveysvaikutuksia tai onnettomuusriskejä aiheuttavien toimintojen ja vaikutuksille
herkkien toimintojen välille jätetään riittävän suuri etäisyys tai riskit hallitaan muulla tavoin.
- Suuronnettomuusvaaraa aiheuttavat laitokset, kemikaaliratapihat ja vaarallisten aineiden kuljetus-
ten järjestelyratapihat sijoitetaan riittävän etäälle asuinalueista, yleisten toimintojen alueista ja
luonnon kannalta herkistä alueista.

Elinvoimainen luonto- ja kulttuuriympäristö sekä luonnonvarat

- Huolehditaan valtakunnallisesti arvokkaiden kulttuuriympäristöjen ja luonnonperinnön arvojen
turvaamisesta.
- Edistetään luonnon monimuotoisuuden kannalta arvokkaiden alueiden ja ekologisten yhteyksien
säilymistä.
- Huolehditaan virkistyskäyttöön soveltuvien alueiden riittävydestä sekä viheralueverkoston jat-
kuvuudesta.
- Luodaan edellytykset bio- ja kiertotaloudelle sekä edistetään luonnonvarojen kestävää hyödyntä-
mistä. Huolehditaan maa- ja metsätalouden kannalta merkittävien yhtenäisten viljely- ja metsäalu-
eiden sekä saamelaiskulttuurin ja -elinkeinojen kannalta merkittävien alueiden säilymisestä.

5.3 Maakuntaohjelman ja maakuntakaavan tavoitteita

Pohjois-Savon maakuntaohjelmassa 2018–2021 tuodaan maakuntatason kehittymisen mahdollisuuksina esille mm. seuraavia Luikonlahden kylällekin soveltuvina mahdollisuuksina:

- Luonto, luontoon liittyvät tuotteet ja elämykset ovat matkailun kasvun mahdollistajia.
- Luontomatkailu ja Lakeland-alue on nähtävä laaja-alaisesti siten, että se näyttäytyy kansallisesti ja kansainvälisesti yhtenäisenä alueena, vahvasti luonnon ympärille kehitettävien tuotteiden varaan.
- Asunto- ja työpaikkakaavoitus ja rakentaminen kulkuyhteyksien varrelle.
- Täydennysrakentaminen taajamissa ja rautatieasemien läheisyydessä

Maakuntakaavassa Luikonlahden kylä on merkitty merkinnällä at-11.

Merkinnällä osoitetaan kylät, joiden suunnittelutavoitteena on maaseutu rakentamisen ohjaaminen pääosin yleiskaavoituksella, elinkeinotoiminnan vahvistaminen, kulttuuriympäristön arvojen säilyttäminen ja kehittäminen, sekä omaehtoisen kehittämistoiminnan tukeminen.

Yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa tulee ottaa huomioon kylien läheisyydessä mahdollisuudet lisätä vapaa-ajan asumisen käyttöastetta tai muuttaa alueella sijaitsevaa loma-asutusta vakinaiseksi kylien erityispiirteet, vesihuolto ja tieverkko huomioon ottaen.

5.4 Kunnan ja paikallistason tavoitteet

Kunnan ja paikallistahojen tavoitteena on, että Luikonlahden kyläalueen maankäyttömahdollisuuksien selvittämiseksi ja hyödyntämiseksi on tarpeen laatia alueelle ns. kyläyleiskaava.

Yleiskaava laaditaan MRL 44 § (yleiskaavan käyttö rakennusluvan perusteena) ja 73 § (rantarakentaminen kyläalueella) mukaisilla perusteilla. Kaavaratkaisut yksilöityvät suunnitteluprosessin aikana.

Yleiskaavalla tarkastellaan erityisesti mahdollisuudet kylärakennetta tukevaan asumiseen, loma-asutukseen ja matkailuun. Suunnittelussa otetaan tarvittavissa määrin huomioon mm. Kylylahti Boliden Oy:n Luikonlahden rikastamon merkitys kylän maankäytölle; työpaikat, asutus ym.

Nyt laadittava kyläyleiskaava tulee korvaamaan Kaavinjärvi-Rikkavesi rantaosayleiskaavan siltä osin kuin kaavat menevät päällekkäin.

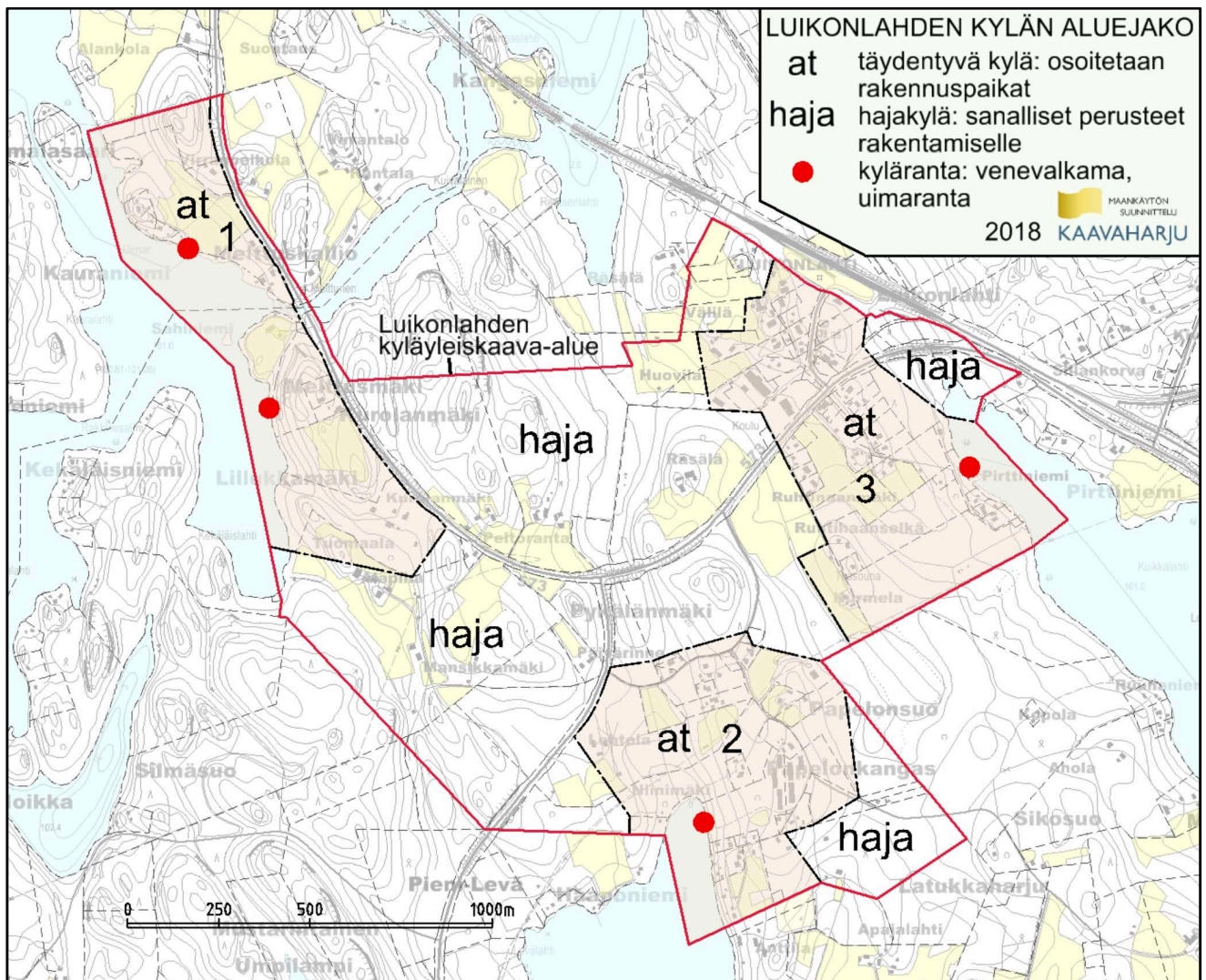
Kyläyleiskaavan suunnittelutarve on todettu kunnan kaavoituskatsauksessa 2017.

6 Yleiskaava ja sen perustelut

6.1 Yleisperustelut

Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet, maakuntakaavan ja paikallisen tason tavoitteita huomioidaan yleiskaavassa mm. seuraavasti:

- Yleiskaava tukee Luikonlahden nykyistä kylärakennetta; kylärakentaminen tulee jatkossakin keskittymään nykytilannetta mukaillen kolmelle toisistaan erilliselle osa-alueelle, näitä vähäisesti täydentäen.
- Kaavaratkaisu tukee Luikonlahden kylän elinvoimaa ja sille ominaisten vahvuuksien hyödyntämistä.
- Kylän kulttuurihistorialliset ja maisemalliset arvot on tunnistettu kaavaratkaisuissa ja edistetty niiden säilymistä.
- Kaavaratkaisun perusteet eivät ensisijaisesti ole määrällisissä tarpeissa vaan kylärakenteeseen soveltuvan rakentamisen mahdollistamisessa.
- Luikonlahden keskeisenä mahdollisuutena / vetovoimana nähdään mm. maaseutumainen väljä miljöö ja rakentaminen vesistöjen äärellä. Liikenteellinen sijainti mm. useaan suuntaan avautuvien vesireittien ja hyvien tieyhteyksien äärellä, kuin myös toisaalla kaivostoimintaan liittyvän rikastamon läheisyydessä tarjoavat maankäytön kehittämislle mahdollisuuksia.

Kuva 42. Luikonlahden kylän aluejako, mikä on toiminut perusteena mm. kaavassa osoitetuille uusille rakentamisalueille.

6.2 Kokonaisrakenne

Luikonlahden kylärakenne on kuvassa 42 osoitetun mukainen. Keskeiset rakentamisalueet sijaitsevat kolmiosaisesti Melttuksen, Rikkalahden ja Luikonlahden ranta-alueisiin rajautuen. Kylän keskeiset maisemallisestikin huomionarvoiset viljelysalueet ja maatilat sijaitsevat näiden asutuskeskittymien välisellä alueella. Osa-alueita toisiinsa yhdistää alueen päätieverkosto.

Kylän palveluiden (P-alueet) mahdolliset sijaintipaikat on kaavassa osoitettu perinteisille lakanneen kyläkoulun ja kaupan ja huoltoaseman alueille. Samoin teolliset toiminnot (TY-alue) sijaitsevat nykytilanteen mukaisesti palvelualueisiin kytkeytyen.

Kullekin kyläasutuksen rantaan rajautuvalle pienimuotoiselle asutuskeskittymälle on osoitettu aluevaraus ns. kylärannalle (LV-1, VV), joilla on mahdollista toteuttaa ja ylläpitää esim. venepaikkoja ja uimarantaa. Lisäksi alueille on mahdollistettu esim. yhteisomistusperiaatteella toteutettavan rantasaunan rakentaminen. Tavoitteena on myötävaikuttaa kyläyhteisöllisyyteen ja mahdollistaa rannan tausta-asutukselle kulkuyhteys vesistöön.

6.2.1 Rakentamisen määrät

Kyläalueella asuu nykyisin noin 180 – 200 asukasta noin 70 asuinrakennuksessa. Oheisessa taulukossa on kuvattu kaava-alueen at -osa-alueilla (kts. kuva 42) olevat ja kaavan mahdollistamat uudet asuinrakennuspaikat.

ALUE	AO-rakennuspaikat		Yhteensä	Pinta-ala ha	Tehokkuus yht. / 10 ha
	olevat	uudet			
at / 1	11	9	20	29	6.9
at / 2	17	8	25	41	6.1
at / 3	24	2	26	39	6.7
Yht.	52	19	71	109	6.5

Kuva 43: Kylän rakentamisen määrät at-alueilla.

Rajatuilla at-alueilla uusien rakennuspaikkojen mitoituksellisenä perusteena on käytetty maksimissaan 7-8 rakennuspaikkaa / 10 ha / rv-km (emätilakohtaisesti tarkastellen). Mitoitusmäärää puoltaa kaikkien rakentamisalueiden liittämismahdollisuus kylälle jo ulottuviin vesihuoltoverkostoihin (vesijohto, jätevesiviemäri).

Lisäksi rakennuspaikkojen osoittamisen paikallisia perusteita ovat olleet maanomistajan toiveet ja alueelliset soveltuvuudet rakentamiseen. Kaavaratkaisuissa on osoitettu ko. kylämaisten alueiden kannalta riittävä määrä ranta-aluetta kyläalueelle soveltuvaan virkistyskäyttöön. Rantojen käyttömahdollisuuksia kyläkokonaisuutta ajatellen on parannettu.

Osoitetut rakennuspaikat ovat hyvin yleiskaavalla ratkaistavissa ja toteutettavissa, eikä esim. asemakaavojen laadinnoille ole tarkoituksenmukaisia perusteita. Yleiskaavassa

osoitetut uudet rakennuspaikat ovat noin 20-25 % kaava-alueen kokonaisrakentamisen määrästä.

Lisäksi at-alueiden ulkopuolella, kaavan yleisten määräysten pohjalta, on mahdollista rakentaa arviolta noin 10 uutta rakennuspaikkaa tapauskohtaisen harkinnan perusteella. Rantojen osalta at-alueiden ulkopuolella on osoitettu yksi uusi rantarakennuspaikka ko. alueen rantaviivan pituuden perusteella. Lisäksi yksi vanhan rantaosayleiskaavan mukainen rantasaunan rakennuspaikka on muutettu käyttötarkoitukseltaan asuinrakennuspaikaksi.

Vaihtoehtotarkastelu

Luikonlahden kylän kokonaisrakenne on jo aikaisemmin hyvin pitkälle muotoutunut. Kokonaisrakenteellisille vaihtoehdoille ei ole todellisia tarpeita tai mahdollisuuksiakaan – ns. 0-vaihtoehtona voidaan teoreettisesti pitää nykytilannetta eli tilannetta, ettei alueelle enää osoitettaisi uusia rakennettavia rakennuspaikkoja tai -alueita.

Keskeisenä lähtökohtana ja kaavassa osoitettavana vaihtoehtona on ollut löytää ns. laadullisesti houkuttelevia vaihtoehtoja mahdollisille uusille asuinrakentajille. Nämä mahdollisuudet sijoittuvat Luikonlahden kylärakenteessa pääsääntöisesti vesistöjen läheisille alueille.

6.3 Asuinalueet

Kokonaisrakenteen kuvauksen mukaisesti yleiskaavassa on osoitettu olevien asuinkeksityminen ohella näitä täydentäviä uusia asuinrakentamismahdollisuuksia. kaavassa on käytetty seuraavia asuinrakentamiseen liittyviä kaavamerkintöjä.

Asutuksen osalta on käytetty seuraavia kaavamerkintöjä.

Pientalovaltainen asuinalue (AP)

Merkinnällä on osoitettu yleiskaava-alueen eteläosassa sijaitseva 4 rivitalon alue nykytilanteen mukaisesti. Rivitalohuoneistot ovat tällä hetkellä osittain vuokrattuina.

Erillispientalojen asuinalue (AO)

Alue on tarkoitettu erillispientalojen rakentamiseen. Rakennuspaikalle saa rakentaa yhden tai kahden huoneiston enintään kaksikerroksisen asuinrakennuksen, saunan ja tarvittavia varasto-, huolto- tms. rakennuksia. Rakennuspaikan kokonaisrakennusoikeus on 350 k-m².

Tätä merkintää on käytetty kaikkien yleiskaavassa osoitettujen erillispientalotonttien osalta. Rakennusluvut näille rakennuspaikoille voidaan myöntää suoraan yleiskaavan pohjalta.

Maatilojen talouskeskusten alue (AM)

Alue varataan maatilojen asuin- ja talousrakennuksille. Alueelle saa sijoittaa maataloutta ja siihen soveltuvia sivuelinkeinoja palvelevaa rakentamista asuin-, tuotanto- ja talousrakennuksineen. Talouskeskuksen yhteyteen saa sijoittaa kaksi enintään kaksikerroksista asuinrakennusta.

6.4 Palvelu-, yritys- ja teollisuusalueet

Yleiskaavassa on osoitettu seuraavia aluevarausmerkintöjä nykytilannetta mukaillen.

Palvelujen ja hallinnon alue (P)

Merkinnällä osoitettu entisen koulun ja kaupan sekä huoltoaseman alueet.

Kirkkojen ja muiden seurakunnallisten palvelujen alue (YK)

Ortodoksisen tsasounan rakennuspaikka on osoitettu tällä merkinnällä.

Teollisuusalue, jolle ympäristö asettaa erityisiä vaatimuksia (TY)

Entisen koulutontin läheinen teollisuusalue on osoitettu tällä merkinnällä.

6.5 Virkistys- ja ulkoilualueet

Yleiskaavassa on käytetty seuraavia virkistysaluemerkintöjä.

Uimaranta-alue (VV)

Uimaranta-alueet venevalkamien yhteydessä.

6.6 Liikenneverkosto

Kylärantojen yhteyteen on osoitettu LV-1 (venevalkama / uimaranta) -aluevarauksia kattavasti.

Yleiskaava-alueen maankäyttö tukeutuu olevaan päätieverkostoon.

Koko kyläalueen maankäytön näkökulmasta on perusteltua varautua ulottamaan kevyenliikenteen väylä koko kyläalueen kattavaksi Luikonlahdentien varrella tai sen suuntaisesti osin esim. ulkoilureitteinä aina Melttuksen alueelle saakka. Näin parannettaisiin kyläalueen sisäisen jalankulun ja pyöräilyn liikenneturvallisuutta merkittävästi.

Yleiskaavaan on osoitettu ko. tarve tarvemerkinällä.

Muilta osin alueen liikenneverkostoon ei ole osoitettu merkittäviä muutoksia.

Liikennemäärät eivät yleiskaavassa osoitetun uuden maankäytön johdosta juurikaan lisäännä. Kyse on tavanomaisesta kylärakenteen sisäisestä liikenteestä.

Yleiskaavaan on rajattu maanteihin liittyen teoreettinen vuoden 2040 arvioituun liikennemäärään perustuva 55 dB:n meluraja (aineisto P-S ELY:ltä). Melualueelle ei ole osoitettu uusia asuinrakennuspaikkoja.

6.7 Kulttuuriarvot

Kaavanlaadinnassa on otettu huomioon lähtötiedoissa ja selvityksissä mainitut rakennuskulttuuriarvot.

Kulttuurimaisemien, rakennuskulttuurin ja muinaismuistojen kannalta merkittävät kohteet ja alueet on osoitettu kaavakartalla MA-, SR-1- ja SM- merkinnöin.

Kaavamerkintöinä on käytetty seuraavia:

Rakennussuojelukohde, jolla on paikallista merkitystä (SR-1)

Kohdemerkinnän yhteydessä oleva indeksimerkintä viittaa kaavaselostuksen kohdeluetteloon. Suositus: Rakennuksia ei tule ilman pakottavaa syytä purkaa, eikä niiden ulkoasua ja kohteen lähiympäristöä muuttaa siten, että niiden kulttuurihistoriallisesti tai maisemakuvan kannalta arvokas luonne turmeltuu.

Merkinnällä on osoitettu seuraavat kohteet (kts. 4.1 Rakennuskulttuuri ja kulttuurimaisuus):

1. Kurolanmäki (inventointikohde D7)
2. Tsasouna (inventointikohde D18)
3. Entinen uiton tukikohta (inventointikohde D19)

Muinaismuistolain (295/63) rauhoittama kiinteä muinaisjäännös (SM) (kohdenumero viittaa kaavaselostukseen) Muinaisjäännöksen kaivaminen, peittäminen, muuttaminen, vahingoittaminen, poistaminen ja muu siihen kajoaminen on kielletty. Kohdetta koskevista suunnitelmista on pyydettävä museoviranomaisen (Museovirasto tai maakuntamuseo) lausunto.

Merkinnällä on osoitettu muinaismuist selvityksessä (katso kohta 4.2 Arkeologinen kulttuuriperintö) todettu kohde:

- 1 Kaavi Mietilä kiinteä muinaisjäännös, historiallinen asuinpaikka

6.8 Luontoarvot

laadituissa luontoselvityksissä alueella ei ole todettu mitään erityisiä luontoarvoja.

6.9 Maa- ja metsätalousalueet

Yleiskaavassa maa- ja metsätalousalueet on jaoteltu nykyisen käyttötarkoituksensa mukaan joko pelto- tai metsäalueisiin. Mikäli alueilla on merkitystä ulkoilun kannalta tai alueilla on maisemallisia tai ympäristöarvoja, on ne tuotu kaavamerkintöjen sisällöissä esille.

Yleiskaavassa on ympäristölliset ym. seikat huomioiden osoitettu kaavamääräyksiltään erityyppisiä maa- ja metsätalousalueita seuraavasti:

Maa- ja metsätalousvaltainen alue (M)

Alue on tarkoitettu pääasiassa maa- ja metsätalouden harjoittamiseen. M-alueen rantavyöhykkeellä ja -alueella ei sallita rakentamista (MRL 43.2 §). Rantojen ulkopuolella sallitaan haja-asutusluonteinen rakentaminen ottaen huomioon maankäyttö- ja rakennuslain muut määräykset.

Tällä merkinnällä on osoitettu ne yleiskaava-alueen tavanomaiset metsätalousalueet, joilla ei ole todettu erityisiä luonto- ja/tai maisema-arvoja.

Maatalousvaltainen alue (MT)

Alue on tarkoitettu maatalouden harjoittamiseen. Merkinnällä osoitetaan maatalouteen hyvin soveltuvia, maaperältään, ilmastoltaan ja maatilojen tilarakenteen kannalta parhaita alueita, yleisimmin peltoalueita sekä joissain tapauksissa niihin liittyviä metsäalueita (reunavyöhykkeet ja saarekkeet). Alueelle saa rakentaa maa- ja metsätalouden rakennuksia. MT-alueen rantavyöhykkeellä ja -alueella ei sallita rakentamista (MRL 43.2 §).

Maa- ja metsätalousvaltainen alue, jolla on erityistä ulkoilun ohjaamistarvetta tai maisemallisia arvoja (MU)

Alueelle saa rakentaa maa- ja metsätalouden rakennuksia sekä retkeily- ja ulkoilureittejä ja niitä palvelevia rakennuksia ja rakennelmia. Muilta osin alueella on voimassa MRL 43 § 2 momentin mukainen rakentamisrajoitus.

MU -merkinnällä on osoitettu maa- ja metsätalousalueita, joilla kyläasutuksen yhteydessä on mm. ulkoilun ja reittien kannalta merkitystä. Usein näillä alueilla on merkitystä myös maiseman säilymisen kannalta.

Maisemallisesti arvokas peltoalue (MA)

Merkinnällä osoitetaan alueet, joiden säilyminen avoimena ja viljelykäytössä on maisemakuvan kannalta tärkeä. Alueella on voimassa MRL 43 § 2 momentin mukainen rakentamisrajoitus.

Merkinnällä on osoitettu Luikonlahdentien varrelle sijoittuvia maatalousmaisemiin liittyviä viljelysalueita.

6.10 Yleiskaavan yleiset määräykset

Kyläalueen sekä ranta-alueen ja -vyöhykkeen rakennusoikeus on tilakohtaisesti osoitettu AO- ja AM- alueille. Yleiskaava on laadittu maankäyttö- ja rakennuslain 44 § (kyläalue) sekä 72 ja 73 § (rannat) mukaisesti oikeusvaikutteisesti siten, että rakennusluvut näille rakennuspaikoille voidaan myöntää suoraan yleiskaavan pohjalta. Muilta osin kylä- ja ranta-alueilla rakennuspaikkojen muodostaminen ei ole sallittua.

Kylä- ja ranta-alueiden ulkopuolisilla M- ja MT- alueilla voidaan sallia haja-asutusluonteinen rakentaminen tapauskohtaisesti harkiten ympäristöolot huomioon ottaen, ellei aluekohtaisissa kaavamääräyksissä ole muuta mainittu. Tapauskohtaisen suoran rakennusluvan oikeuttavana mitoituksellisenä perusteena on tällöin enintään 1-2 rakennuspaikkaa 10 ha kohti emätilakohtaisesti (poikkileikkausajankohta 15.10.1969) tarkasteltuna ottaen huomioon kyläalueille (AT-1) jo osoitetut rakennuspaikat.

Rakennuksen etäisyyden rantaviivasta ja sijainnin rakennuspaikalla tulee olla sellainen, että maiseman luonnonmukaisuus mahdollisuuksien mukaan säilyy. Muun kuin saunarakennuksen etäisyyden keskivedenkorkeuden mukaisesta rantaviivasta tulee olla vähintään 40 metriä, saunarakennuksen, jonka kerrosala on enintään 25 m², vähintään 15 metriä rantaviivasta.

Vesihuoltolaitosten toiminta-alueella sijaitsevilla kiinteistöillä on velvollisuus liittyä yleiseen viemäriin. Liittymisvelvollisuus on myös vesijohtoon vesihuoltolain mukaisesti. Muilla ranta-alueilla talousjätevesien puhdistustason on oltava hajajätevesiasetuksen (209/2011) 4 §:n pilaantumiselle herkkien alueiden mukainen.

Tieyhteydet yleiskaavan mukaisille uusille rakennuspaikoille tulee ensisijaisesti järjestää olevia liittymiä hyödyntäen. Ennen rakennusluvan myöntämistä on uusille maanteihin tukeutuville rakennuspaikoille haettava tienpitoviranomaiselta liittymälupa tai liittymän käyttötarkoituksen muutoslupa.

Alueella sijaitsevien rakennusten ja muiden sähköä käyttävien laitteiden sähköistystä varten on maankäytössä varattava riittävästi tilaa sähköjohtojen ja muuntamoiden rakentamiselle ja ylläpidolle.

Alueiden rakentamisessa noudatetaan kunnan rakennusjärjestyksessä olevia määräyksiä, ellei yleiskaavassa ole toisin määrätty. Rakentamiseen osoitettujen alueiden rajoista voidaan yleiskaavaa yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa poiketa yleiskaavan yleispiirteisyiden ja pohjakartan tarkkuusvaatimusten puitteissa.

6.11 Muutokset rantaosayleiskaavoihin

Nyt laadittava kyläyleiskaava tulee korvaamaan Kaavinjärvi-Rikkavesi rantaosayleiskaavan siltä osin kuin kaavat menevät päällekkäin.

7 Yleiskaavan vaikutukset

7.1 Yleistä

Kaavasta aiheutuvien vaikutusten arvioinnin yhtenä tarkoituksena on tukea päätöksentekoprosessia. Toisaalta vaikutustarkastelu on ohjannut suunnitteluratkaisuja ja toiminut siten myös perusteena kaavan maankäytöllisille aluevarauksille ja kaavamerkintöjen sisällylle.

Eri intressitahojen, maanomistajien sekä suunnittelijoiden välisen osallistuvan suunnittelun ja edelleen vaikutusten arvioinnin kautta pyritään kehittämään suunnittelualueen maankäytöllistä ja toiminnallista kokonaisuutta.

Suunnittelutyön pohjaksi määritellyillä tavoitteilla – ja edelleen toiminnallisen kokonaisrakenteen hahmottamisella - on pyritty ohjaamaan suunnitteluratkaisuja siten, että yksittäisten maankäytöllisten aluevarausten vaikutukset olisivat mahdollisimman myönteisiä koko yleiskaava-alueen kehittämisen kannalta.

7.2 Vaikutukset suhteessa ylikunnallisiin alueidenkäyttötavoitteisiin

Yleiskaavaratkaisun perusteita / vaikutuksia suhteessa valtakunnallisiin alueidenkäyttötavoitteisiin ja maakuntakaavaan ovat seuraavat:

- Kaavaratkaisu tukee Luikonlahden kylän elinvoimaa ja sille ominaisten vahvuuksien hyödyntämistä.
- Kaavaratkaisun perusteet eivät ensisijaisesti ole määrällisissä tarpeissa vaan kylärakenteeseen soveltuvan rakentamisen mahdollistamisessa, tukeutuen olevaan tieverkkoon ja kunnallisteknisiin verkostoihin.
- Kyläalueiden rakennuspaikat (myös nykyiset loma-asunnot) on mahdollista toteuttaa ympärivuotisen asumisen tarpeisiin.
- Kevyenliikenteelle esitetty tarvemerkinä Luikonlahdentien varrella (tai suuntaisesti), toteuttaa valtakunnallisia alueidenkäyttötavoitteita liikenneturvallisuuden parantamiseksi, erityisesti kyläalueen sisäisen kevyenliikenteen osalta.
- Kylän kulttuurihistorialliset ja maisemalliset arvot on tunnistettu kaavaratkaisuissa ja edistetty niiden säilymistä.

7.3 Maankäytölliset vaikutukset

7.3.1 Kokonaisrakenne

Yleiskaavan merkittävimmät vaikutukset suunnittelualueen kokonaisrakenteeseen ovat seuraavat:

- Yleiskaava määrittelee Luikonlahden kyläalueen ja sen eri osa-alueiden maankäyttömahdollisuudet
- Uudella rakentamisella on kylän kokonaisrakennetta eheyttävä vaikutus
- Maankäytön toiminnallinen jako selkiintyy
- kaavassa on tuotu esille maankäyttöön liittyvät kehittämistarpeet ja mahdollisuudet, esim. kylän sisäisen kevyenliikenteen / ulkoilureitin kehittämistarve

- Kokonaisuudessaan yleiskaava-alueen toiminnallisuus monipuolistuu ja aktivoituu

Boliden Kylylahti Oy:n Luikonlahden rikastamo ja Luikonlahden raakapuutermiinali toimintoinen kyläleiskaava-alueen läheisyydessä eivät aiheuta merkityksellisiä haitallisia vaikutuksia kyläalueen maankäytölle. Vaikutuksia on kuvattu kohdissa 3.8.2 Luikonlahden raakapuutermiinali ja 3.8.3 Boliden Kylylahti Oy:n Luikonlahden rikastamo.

Em. toiminnot työpaikkoineen voivat kuitenkin vaikuttaa positiivisesti kyläleiskaava-alueelle osoitettujen rakennuspaikkojen kysyntään.

7.3.2 Rakentaminen

Rakentamiseen liittyvät yleiset vaikutukset ovat seuraavia:

- Kaavassa osoitetut rakennuspaikat monipuolistavat koko kunnan asuinpaikkatarjontaa
- Kylärakenteeseen osoitetuille rakennuspaikoille voidaan myöntää rakennusluvat suoraan yleiskaavan perusteella
- Rakentamisalueiden liittäminen kunnallisteknisiin verkostoihin selkiintyy

7.3.3 Työpaikka-alueet / palvelut

Yleiskaavassa on osoitettu kyläalueen palvelu- ja teollisuusalueet nykytilannetta mukailen. Yleiskaava mahdollistaa näiden alueiden maankäytön toteuttamisen.

7.3.4 Yhdyskuntatekniset verkostot / liikenneyhteydet

Yleiskaavan keskeisiä vaikutuksia yhdyskuntateknisiin verkostoihin ja liikenneyhteyksiin ovat:

- Yleiskaavassa osoitettujen rakentamisalueiden toteuttaminen edellyttää niiden liittämistä vesihuoltoverkostoihin
- Uudet rakentamisalueet sijoittuvat jo rakennettujen vesihuoltoverkostojen piiriin/ulottuville ja siten olevien verkostojen hyödyntäminen tehostuu
- Liikenneyhteyksien osalta tukeudutaan olevaan päätieverkkoon
- Kevyenliikenteelle esitetty tarvemerkintä Luikonlahdentien varrella (tai suuntaisesti) korostaa ja tuo esille tarpeen kylän sisäisten alueiden saavutettavuudesta, liikenteellisen toimivuuden ja turvallisuuden kannalta.

7.3.5 Virkistysalueet ja viheryhteydet

Yleiskaavassa on osoitettu asuinkeskittymien yhteyteen metsätalousalueita, joilla on ulkoilun ohjaamistarvetta (MU). Samoin rantoja on varattu ns. kylärannoiksi, joilla turvataan kyläläisten riittävät mahdollisuudet vesille pääsyyn ja virkistysmahdollisuuksiin.

7.3.6 Maa- ja metsätalous / luonto

Yleiskaavassa on osoitettu eri luonteisia maa- ja metsätalousvaltaisia alueita. Osayleiskaavan keskeisimmät vaikutukset näihin alueisiin ovat:

- Rakentamisalueiden ulkopuolisten alueiden pääasiallisena maankäyttönä tulee nykytilanteen mukaisesti säilymään maa- ja metsätalous siihen liittyvine toimintoinen.
- Alueen maankäytön yleisestä luonteesta johtuen, maa- ja metsätalousalueita on todettu myös sellaisiksi, joille kohdistuu ulkoilukäyttöä ja joilla on myös maisema-arvoja (MU, MA).
- Erityisiä luontoarvoja yleiskaava-alueella ei ole.

7.3.7 Kulttuuriympäristö

Yleiskaavassa on tuotu esille (lähtötietojen ja selvitysten mukaisesti) alueen kulttuuriarvoja, arkeologista ympäristöä ja maisema-arvoja, jotka on edelleen huomioitu kaavaratkaisussa tarvittavin kaavamerkinnöin. Arvot tulevat kaavan myötä nykyistä voimakkaammin yleiseen tietoisuuteen ja niiden säilymistä voidaan myös kaavan myötävaikutuksella vaalia.

Rakennuskannan uudistuminen eri aikakausina muodostuu uusia rakentamisen ajallisia kerrostumia.

7.4 Vaikutukset sosiaalisiin oloihin

Yleiskaavaprosessin ja siihen sisältyvien maankäyttöratkaisujen sosiaalisia vaikutuksia ovat mm.:

- Asukkaiden, maanomistajien ja yrittäjien tietoisuus alueen ympäristöoloista, maankäytöllisestä nykytilasta ja tulevaisuuden mahdollisuuksista lisääntyy
- Tietoisuus maankäytöllisestä tulevaisuudesta edesauttaa alueen kokonaisvaltaisessa kehittämisessä ja markkinoinnissa
- Tietoisuuden myötä eri osapuolien sitoutuminen tuleviin maankäyttöratkaisuihin voimistuu
- Edesauttaa kuntaa, kyläyhdistystä, maanomistajia ja muita, joiden oloihin kaavaratkaisu vaikuttaa, valmistautumaan tuleviin muutoksiin ja hyödyntämään alueelle ominaisia maankäytöllisiä mahdollisuuksia
- Maankäyttöhankkeisiin voidaan varautua ja aikatauluttaa

7.5 Yleiskaavan oikeusvaikutukset

Yleiskaava laaditaan oikeusvaikutteisena kunnanvaltuuston hyväksyttäväksi tarkoitettuna yleiskaavana. Rakennusjärjestyksen määräykset jäävät voimaan oikeusvaikutteisen yleiskaavan alueella, mikäli ne eivät ole ristiriidassa yleiskaavamääräysten kanssa, jolloin yleiskaavamääräykset ohittavat rakennusjärjestyksen.

Maankäyttö- ja rakennuslain yleisenä tavoitteena on edellytysten luominen hyvälle elinympäristölle sekä ekologisesti, taloudellisesti, sosiaalisesti ja kulttuurisesti kestävän kehityksen edistäminen. Lisäksi lailla pyritään turvaamaan jokaisen osallistumismahdollisuus asioiden valmisteluun, suunnittelun laatu ja vuorovaikutteisuus, asiantuntemuksen monipuolisuus sekä avoin tiedottaminen.

Kuntien alueiden käytön järjestämiseksi ja ohjaamiseksi laaditaan yleis- ja asemakaavoja. Nämä jäävät kuntien hyväksyttäviksi. Kunnat voivat laatia myös yhteisen yleiskaavan. Maakuntakaava sisältää yleispiirteisen suunnitelman alueiden käytöstä maakunnassa tai sen osa-alueella. Lisäksi valtioneuvosto voi hyväksyä alueiden käyttöä ja aluerakennetta koskevia valtakunnallisia tavoitteita.

Suunnittelujärjestelmän periaatteena on, että yleispiirteisempi kaava on ohjeena yksityiskohtaisempia kaavoja laadittaessa. Maankäyttö- ja rakennuslaissa korostuvat eri kaavatasojen toisistaan poikkeava asema ja tehtävät alueiden käytön suunnittelujärjestelmässä. Yleisesti alueidenkäytön suunnittelujärjestelmän voidaan katsoa noudattavan ns. korvaavuusperiaatetta. Tämän mukaisesti alueidenkäyttökysymykset pyritään ratkaisemaan alimmalla mahdollisella suunnittelutasolla, jolla ne ovat ratkaisun laadulliset ominaisuudet ja osallisten vaikutusmahdollisuudet huomioiden parhaiten toteutettavissa.

Alueidenkäytön suunnittelutasot

- 1) Maankäyttö- ja rakennuslain säädökset
- 2) Maankäyttö- ja rakennusasetuksen säädökset
- 3) Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet
- 4) Maakuntakaava
- 5) Oikeusvaikutteinen kunnanvaltuuston hyväksymä yleiskaava**
- 6) Detaljikaavat (asema- ja ranta-asetukset)
- 7) Rakennusjärjestys
- 8) Oikeusvaikutuksen yleiskaava
- 9) Muut suunnitelmat

Alueiden käytön suunnittelujärjestelmä korostaa kuntien itsenäistä asemaa kaavoituksessa. Maakuntakaavalla on erityinen merkitys valtakunnallisten ja paikallisten tavoitteiden yhteen sovittajana.

8 Suunnittelumenettely

8.1 Osalliset

Maankäyttö- ja rakennuslain (1.1.2000) mukaan kaavoituksessa tulee huolehtia siitä, että eri intressiryhmien (osallisten) mahdollisuus osallistua asioiden käsittelyyn on riittävän laajaa, oikeisiin asioihin kohdistuvaa ja oikein ajoittuvaa.

Suunnitteluun osallistutetaan päättäjät, kuntalaiset ja ne intressiryhmät, joita suunnittelualueen kehittäminen erityisesti koskettaa. Osallisia ovat kaikki ne, joiden asumiseen, työntekoon tai muihin oloihin kaava vaikuttaa. Lisäksi osallisia ovat ne viranomaiset ja yhteisöt, joiden toimialaa suunnittelussa käsitellään.

Keskeiset osalliset:

- Pohjois-Savon ELY-keskus ympäristö ja luonnonvarat –vastuualue
- Pohjois-Savon ELY-keskus liikenne ja infrastruktuuri –vastuualue
- Pohjois-Savon liitto
- Kuopion kulttuurihistoriallinen museo
- Alueen asukkaat, kiinteistöjen omistajat, yrittäjät
- Kaavin kunnan luottamuselimet ja hallintokunnat
- Yhdistykset ja järjestöt

8.2 Osallistumisen ja vuorovaikutuksen järjestäminen

Yleiskaava laaditaan vuorovaikutteisesti viranomaisten, maanomistajien ja muiden osallisten kanssa.

Maanomistajia informoidaan tarvittaessa myös kirjeitse. Kaikista merkittävistä kuulemis- ja päätöksentekovaiheista ilmoitetaan Kaavin kunnan ilmoitustaululla ja internet -sivuilla www.kaavi.fi sekä Koillis-Savo -paikallislehdessä.

Kaava-aineistot pidetään nähtävillä kunnantalolla ja kunnan nettisivuilla.

8.3 Suunnitteluvaiheet

Yleiskaavaprosessin keskeiset suunnittelu- ja käsittelyvaiheet:

- Aloitusvaiheen viranomaisneuvottelu on pidetty joulukuussa 2017
- luonto- ja linnustoselvitys v. 2017, rakennuskulttuuriselvitys v. 2017, arkeologinen inventointi loppukesällä 2018
- Yleiskaavan vireilletulosta on kuulutettu maaliskuussa 2018
- Huhtikuussa 2018 on pidetty kaavaa koskeva yleinen informaatio- ja keskustelutilaisuus
- Maanomistajille suunnattuja neuvottelutilaisuuksia on pidetty kesäkuun 2018 lopulla
- Yleiskaavaluonnos on pidetty yleisesti nähtävillä 20.12.2018 – 20.1.2019
- Yleiskaavaehdotus on pidetty yleisesti nähtävillä 21.3. – 23.4.2019

Kuopiossa 7.5.2019

Jorma Harju
Kaavoitusinsinööri

- Kunnanhallitus esitti yleiskaavan valtuustolle hyväksyttäväksi 13.5.2019
- Valtuusto hyväksyi yleiskaavan kokouksessaan 11.6.2019 § 19